

BİR SİYASAL PARTİNİN GİZLİ YAZIŞMALARI

OLAY YARATACAK BELGELER

Binlerce insanın kaderiyle ilgili kararları kimler nasıl alıyor?

Aydınlık

Kuruluş yılı: 1921
Kurucusu: ŞEFİK HÜSNÜ

BÜTÜN ÜLKELERİN İŞÇİLERİ VE EZİLEN HALKLAR, BİRLEŞİN!

CUMARTESİ 3 MAYIS 1980
10 LİRA

BÜTÜN YÖNLERİYLE YAŞAYANLAR ANLATIYOR

12 MART

Hükümetin saldırıları, maceracılığı güçlendirdi

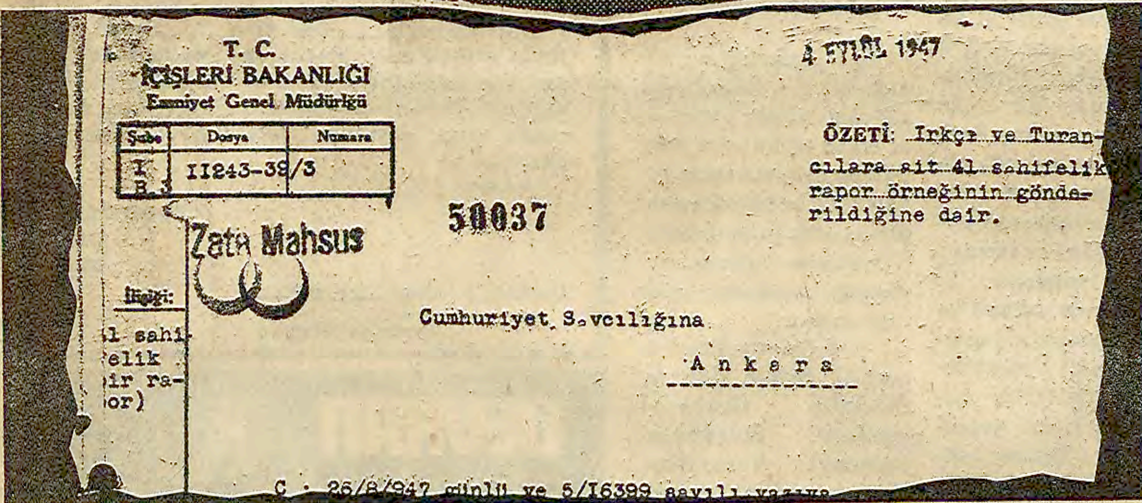
8.SAYFADA

Demirel'in bakanları ırkçı gösteride

Emniyet Genel Müdürlüğünün 1944 yılında hazırladığı "Irkçılık ve Turancılık" raporunu açıklıyoruz

T. C.
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
Emniyet Genel Müdürlüğü

Şube	Dosya	Numara
I. B. 3	11243-38/3	

Zata Mahsus

50037

4 EYLÜL 1947

ÖZETİ: Irkçı ve Turancılara ait 41 sahifelik rapor örneğinin gönderildiğine dair.

İlgisi:
(41 sahifelik bir rapor)

Cumhuriyet Savcılığına

Ankara

KAYSERİ (ÖZEL)

KAYSERİ'de MİSK tarafından düzenlenen ve MHP'nin "anti-komünist bir gövde gösterisi" olarak ilan ettiği ırkçılık mitingine, Başbakan Demirel, hükümeti ve Adalet Partisini temsilen bazı bakanlarını gönderdi.

Kendisini mitinge davet etmek üzere gelen MİSK Genel Sekreteri Mete Beşen başkanlığındaki bir heyeti Başbakanlıkta kabul eden Süleyman Demirel, "daveti memnunlukla karşıladığını" belirterek, yoğun çalışmaları nedeniyle MİSK'in mitingine gelemeyeceğini, ancak, hükümeti ve Adalet Partisini temsil etmek üzere bazı bakanların mitinge katılacağını söyledi.

Bilindiği gibi, Adalet Partisi yayın organı Son Havadis gazetesi de, birkaç gündür, ırkçılık mitingini destekleyen yayınlar yapıyor ve mitingin yapılacağına ilişkin afişlerin fotoğraflarını yayınlıyordu.

(Devamı Sa. 6 Sü.1)

Irkçıların Kayseri'de bir duvara yazdıkları anarşi davetiyesi: 'MHP, Celal Bayar, MİSK, Üç Mayısta Kayseri'deyiz *(Fotoğraf: AYDINLIK)*

YORUM

Kanunsuz, kitapsız yetkililer

KAYSERİ'de TİKP'nin 1 Mayıs'ta düzenlemekte olduğu toplantıyı hiç bir mahkeme kararı olmadan basacaksın. İçerideki vatandaşların üzerine saldıracaksın, döveceksin, sonra da bunun hesabını kanun önünde vermeyeceksin, öyle mi, Kayseri Valisi Babür Ünsal?

Telefonla sorulduğu zaman, "enternasyonal marşını söylüyorlardı, onun için bastık" diyeceksin, "Kanunda enternasyonal söylemek diye bir suç var mı, üstelik bu sizin parti binalarına kanunsuz olarak baskın yapmanızı haklı gösterebilir mi?" diye sorulduğunda terbiye hudutlarını da aşıp telefonu kapatacaksın. İçişleri müsteşarlığı kanalından bu kanunsuzluk

(Devamı Sa. 6 Sü.1)

Irkçıların "kara gün"ü 3 Mayıs nasıl ortaya çıktı?

1944 yılı... Beş yıl boyunca dünyayı kan ve ateşe boğan Hitler faşizminin artık son günleri görünmüştür. Gazetelerde "Casino düştü Roma'ya 40 kilometre kaldı", "Normandiya çıkartması başladı", "Fransa'nın yarısı kurtarıldı", gibi haberler sık sık duyulmakta ve Hitler'in "Güçlüklerden kurtulup, zafer kazanacağız" şeklindeki sözleri artık kendi vatandaşları için bile inandırıcı olmaktan çıkmaktadır.

Hitler faşizminin savaş çığlıkları daha önceki yıllarda Türkiye'de de o zamana kadar pusuda bekleyen bazı ka-

(Devamı Sa. 6 Sü.3)

1944 yılında Başbakan olan Şükrü Saracoğlu... Saracoğlu fotoğrafını ırkçılık raporunda "Turancı" olarak nitelenen Anadolu dergisine armağan etmiş. Saracoğlu'nun bu dönemdeki Almanya yanlısı politikası Türkiye'deki ırkçılara yarıyordu. Ama daha sonra ırkçılar Saracoğlu'nu "Haçlı Seferi" açmakla suçluyorlardı.

Askeri Yargıtayın kararına göre

141 ve 142. maddelerle ilgili davalara Sıkıyönetim Mahkemeleri bakmayacak

ANKARA (AA)

ASKERİ Yargıtay, TCK'nın 141 ve 142. maddelerinin kapsamına giren suçlara Sıkıyönetim Mahkemelerinde bakılmasının, suçların sıkıyönetim ilanını gerektiren eylemlerden olmadığı gerekçesiyle yasaya aykırı olduğuna karar verdi.

Askeri Yargıtay Daireler Kurulu kararında, 141 ve 142. maddelerdeki

(Devamı Sa. 6 Sü.1)

Erbakan, ABD uçaklarının Erhaç üssüne asker yığdıklarını iddia etti

ANKARA (AA)

MSP Genel Başkanı Necmettin Erbakan "Başta Malatya Erhaç ABD üssü olmak üzere, Müslüman ülkelere karşı Amerikan uçaklarının son günlerde asker ve malzeme yığmalarına karşı AP hükümetinin kayıtsız kalışı endişe vericidir" dedi.

Erbakan, Sakarya'nın Geyve ilçesinde yaptığı konuşmada "ABD'nin hükümetin tutum ve aczinden yararlanarak Türkiye'yi İslam aleminin aleyhinde

(Devamı Sa. 6 Sü.1)

TV'yi gözlerken

"Yaşayan ünlü" mü, "siyasi mevta" mı?

1 Mayıs akşamı, televizyonlarımızı açtığımızda, TRT'nin, iyiden iyiye Demirel borazanı haline geldiğinin yeni bir örneğine tanık olduk. Önceden, 27 Mayısın Muhafız Alayı kumandanı ve Milli Birlik Komitesi üyesi Sıtkı Ulay'ın yer alacağı ilan edilen "Yaşayan Ünlüler" programında kaşla göz arasında değişiklik yapılmış. Ve ekranda, CHP milletvekiliyken, toprak ağası Sazaklarla, Menderesleri birlikte Toprak Reformunun karşısına dikilmiş, 27 Mayıs'tan sonra ise parti içinde ortaya çıkan ilerici gelişmeyle birlikte dışlanarak "siyasi mevta" haline gelmiş bir isim, Kasım Gülek çı-

(Devamı sa. 6. sü. 5'de)

Uğurlar olsun Demirel

Oral Çalışlar

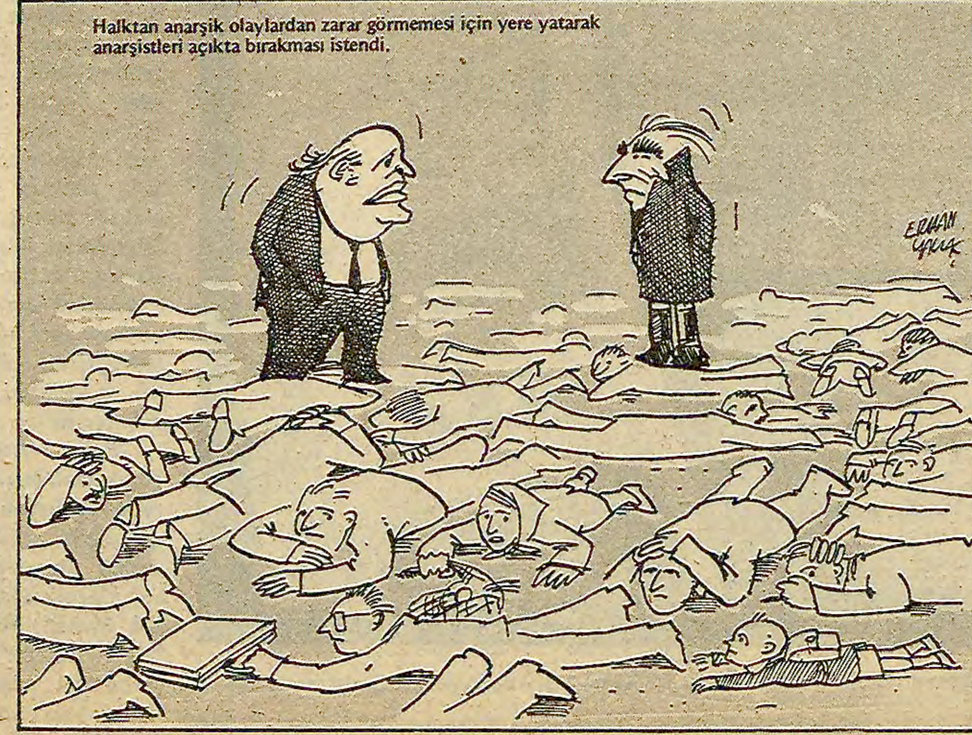
TÜRKEŞ'in ırkçı komando taburları Kayseri'de gösteri yapıyorlar. Her zamanki kaz adımlarıyla yürüyen MHP'lilere yine mehter takımı eşlik ediyor. Bandolar, mızıkalar ve aralarında Türkeş. Böyle bir görüntünün anormal tarafı yok. Her zaman yaptıklarını yapıyorlar.

Ancak tabloda yeni figüranlar var. Demirel'in bakanları. MİSK Genel Sekreteri Mete Beşen'in açıklamasına göre Başbakanın işi olduğu için hükümeti temsilen bu muhterem zevat

(Devamı Sa. 6 Sü.5)

TİKP Kayseri il binasını basan polisler 100 parti taraftarını gözaltına aldı

TİKP: "Kayseri'de zorbalığın sorumlusu MHP yanlısı Validir"

- CHP'li Gümüşçü "Bu validen ergeç hesap soracağız"
- Emniyet kuvvetleri Beşiktaş ilçe binasının kapısını kırdılar, parti bayrağını götürdüler.

HABER MERKEZİ

TÜRKİYE İşçi Köylü Partisi Kayseri İl Binasında 1 Mayıs Bayramı dolayısıyla toplanan 100 kişi saat 14.00 sularında polis tarafından gözaltına alındı.

TİKP Başkanlık Kurulu ise bir açıklama yaparak "Kayseri'de zorbalığın sorumlusunun MHP yanlısı Vali olduğunu" açıkladı.

Polis, "Kanunsuz toplantı yapıyorsunuz, zor kullanıp boşaltacağız. Zor kullanmamıza meydan vermeden burayı terkedin" diyerek TİKP İl Binasında bulunanları otobüslerle önce vilayetin önüne, daha sonra da Kapalı Spor Salonuna götürdüler. Polisler Spor Salonunda TİKP yöneti-

(Devamı sa. 6. sü. 7'de)

içten geldiği gibi
NİMET ARZIK

Banker Kastelli

Batmış çıkmış pişmiştı. Çevresinde yedirdiği, içirdiği, yatırdığı uzmanlar, onu yontmaya çalışıyorlardı. O, içinden omuz silkiyordu. Bir kez asıl adı Gevher Özden olan, Banker Kastelli'nin reklam adına tutuluyorlardı.

–Ne o? Beğenmediniz mi? Banker Kastelli, Markiz de Kazanova gibi cafcaflı bir ad. Zaten reklamları da cafcaflıydı. Uzun zaman televizyonda beyinlerimize yerleşen reklamı anımsıyor musunuz? Üstünde ışık kapılar açılıyor. İçersi görünüyor rahat, serin, danışmaya yatkın kalın salonlar. Sonra kapı gene kapanıyor kapının üstündeki ışık sönüyor. Bu numara her gün yineleniyor. Banker Kastelli'nin seçtiği reklamcı, sanatının ince uzmanı. Demek istiyor ki: "Banker Kastelli'nin ışıkları her gün halkımız için yanıyor."

Banker Kastelli bugünlerde Ankara'da. Büyük Ankara Otelinde yemekler, kokteyller, seminerler düzenliyor...

Kocca bir teşkilat gibi çalışan tek at, tek mızrak bir adam. Belki tek at tek mızrak olduğu için engelleri daha kolay aşmış ve bugünkü gücüne varmış.

Kendisi ile görüşen arkadaşlar davranışlarını yansıttılar.

* * *

Banker Kastelli yuvarlak yüzünde ince hatlarını kısarak, bakışıyla uzaktaki bir düşmanını boğazladı.

–Canıma okuyacağım, İstanbul'a dönünce. Hiç bir yetkisi yok. Kendisine bir rakip çıkmıştı. Başka bir banker. Bir gübre sanayiinin tahvillerini satışa çıkarmışmış, yeni rakibi.

Eh, bu ormanın savaşları hunhardır. Hangi ormanın savaşları hunhar değildir ki? Bir ormana ayak basarsın, büyük avcıysan, gönlünün dilediği gibi önceden iyi avlanırsın. Avcılar çoğalınca orman yasası istersin.

Banker Kastelli'nin durumu da öyle. Dünyanın neresinde olsalar böyle adamlar sinekten yağ, taştan ekmek çıkartırlar, hem de bol tereyağlı. Böyle girişken adamlar. Bacadan girip, işlerini halledince kadar evde kalan.

–Rahat ve sırtını paraya dayamış, diye anlatıyorlar. Sırtını paraya dayamadan önce de elimi keserim ki aynı niteliklere sahipti.

Değişen ne?

–Değişen soluk mavi, nefis biçimde kesilmiş giysileri. Aynı renkte 'nate' (örülmüş) kravatı. Karadenizin martıları gibi kol hareketleriyle konuşuyor. Denizdeki balıkların tepelerine inen martılar gibi. Uzun zamandan beri İstanbul'da. Konuşması düzgün. Hafif bir Karadeniz çalıyor.

Yanında karısı var. Süslü, hükmettiği ve bağlı olduğu bir hayat arkadaşı. Bayan Banker Kastelli'nin parmakları milyonluk. Parmaklarındaki yüzüklerin parıltısı çatışıyor.

Yirmi yıldan beri bankalar onu engellemeye çalışmış. O bankaları atlatmış. Gene bu ormanın kanunu böyle.

Sermaye piyasası kanunu diye dövünüp duruyor. İlk adımda amacı dost, düşman, solcu, sağcı herkesi meşgul etmek kendisiyle. Bu birinci amaç. Artık onun için çantada keklik.

Amacının ikinci aşamasına ayak atmak üzere.

Manikürlü ince elleri, bütün bu büyük meseleleri anlatırken havalarda arabeskler çiziyor.

Bir taraftan da öz özünü savunmak gereğini duyuyor.

Ne kadar vergi ödediğini, işlemlerinin nice düzenli olduğunu. Anonim şirket kurduğunu, şirketin defterlerinin denetime her zaman açık olduğunu anlatıyor. Anlatma gereğini duyuyor?

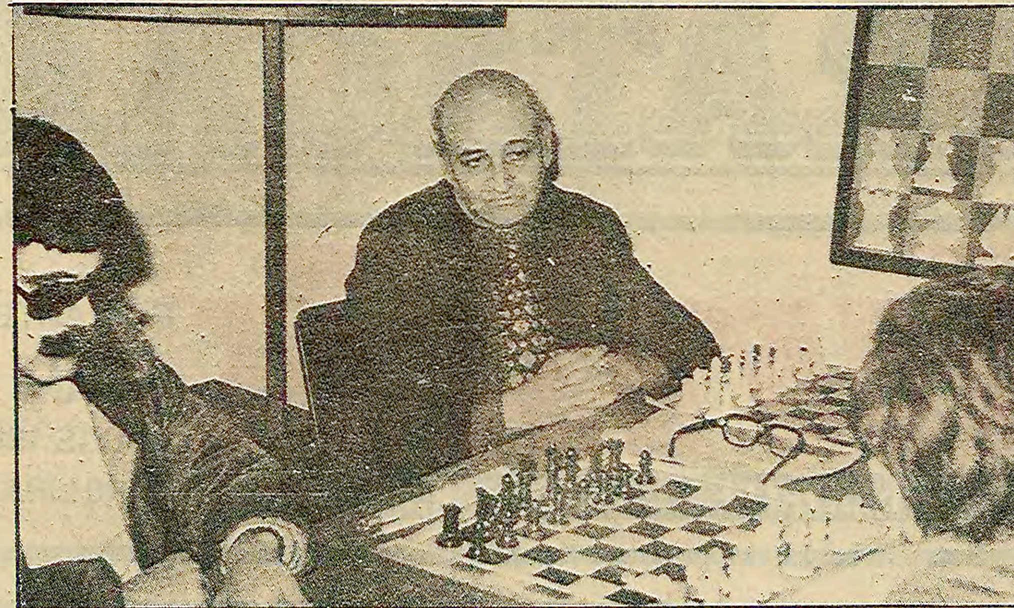
–Ağayla buluştum, derken de sesinde hafif bir övünme yansıyor.

Danışmanlar, büyük büyük isimler, çevresinde fır dönüyor. Çoğu devletten aktarılmış. Türkiye tarihinde devlet en büyük öğretmendir. Zaten sonradan öğrencileri kaçarsa öğrencileriyle bozuşsa da ister "beğ" de ister beğenme. Banker Kastelli bir adam olmaktan çıkmış, bir olay bir kuruluş.

GÜNÜN KONUĞU
Jirayr Çakır
Türkiye Satranç Federasyonu Başkanı
Konuşan: Zeki Kemal Akgün

KONU: SATRANÇ

ÜLKEMİZDE SATRANÇ NEDEN GERİDİR?

"Bizde satrancın geri olmasının çeşitli sebepleri vardır. En önemlisi mali kaynak (devlet ya da müesseselerin desteği) olmayışıdır. Bugün üyelerden alınan aidatlar dışında gelirimiz yok''

—Sayın Jirayr Çakır satranç konusunda kamuoyuna tanıtıcı bilgi verir misiniz?

—Federal Almanya Spor Federasyonu Başkanı Willi Weyer'in Satranç Federasyonunun 100. kuruluş yıldönümündeki konuşmasından bir bölüm aktarayım.

"Hindistan'da doğan satranç İran ve Arabistan üzerinden İspanya'ya, oradan da Orta Avrupa'ya geçerken temel kuralları yalnız bir kez Rönesans sırasında değişime uğrar. Vezir ve fil'in hareket alanlarının genişletilmesi ve 'rok'un eklenmesi ile modern satranç doğmuş olur.

"Spor olma yolunda ilerleyen satranç André Philidor'dan, Bobby Fischer'e ve Anatoli Karpov'a kadar uzanan yıldızlarını bize ancak son zamanlarda sunmuştur. Bunlar kendilerini ister sanatçı, oyuncu, bilim adamı ya da sporcu yapsınlar, oyun stilleri endüstrileşmiş dünyamızın belirtilerini taşır. Sorun her zaman en güzel hamleyi bulmak değil, sınırlı süre içinde doğru kararı vermektir. Turnuvalar, uluslararası karşılaşmalar, olimpiyatlar ve dünya birinciliği maçlarıyla, dünya çapında Dünya Satranç Federasyonu (FİDE) çatısı altında ortaya çıkan bu sportif satranç, Batı Avrupa'nın bu oyunun gelişmesine katkısı olarak değerlendirilebilir. Bilim niteliğindeki açılış, oyun ortası ve oyun sonu ile ilgili satranç teorisi de Batıda doğmuştur.

"Satranç, sporda olduğu belirtilen hemen hemen tüm özelliklere sahip olduğu gibi başka spor dallarında bulunmayan bazı yararlar göstermektedir. Mantıklı düşünmeyi öğretir. Kombinasyon zevkini artırır. Yaratıcılığı uyandırır. Tehlike gözü ama yeteneğini geliştirir. Karar verme gücünü kazandırır. Kendini ve başkalarını eleştirmeye alıştırır. Sabrı ve güveni güçlendirir. Böylece satrancı iyi bir sporcunun tüm özelliklerini ve gerilim içinde tüm zihin ve irade güçlerini kazanabilir."

—Sayın Çakır, Türkiye'de satrancın gelişmesi nasıl oldu, bu konuda biraz bilgi verir misiniz?

—1943 yılına kadar bir kahvehane oyunundan ileri gitmeyen satranç, Prof. Selim Palav'ın Rusya'dan Türkiye'ye göç etmesi ve Türkiye'de satrancı sevdirmesi ile gelişmeye başladı. 1944'te Selim Palav "Satranç Nasıl Oynanır" adıyla Türkiye'de ilk satranç kitabını çıkardı. O yıllarda İstanbul'da Muzaffer Sertoğlu, Ahmet Tevfik Yücesoy ve Prof. Emin Erkul, İstanbul Satranç Derneğini kurdular.

Ankara'da ise Şükrü Saraçoğlu bir dernek kurdu. Daha sonra Orgeneral Cemil Cavit Toydemir de devreye girdi.

Türkiye Satranç Federasyonu 1954'te kuruldu. Dış ülkelerle temaslar ise 1962 yılında Bakanlar Kurulu kararıyla FİDE'ye bağlanmamız başladı. Fakat o yıllarda Federasyonun mali kaynağının kim olacağı hiç akla gelmedi. Bir bakanlığın bünyesine dahil olmak sorunu da bugünlere kadar uzamış oldu. Gençlerin satranç ile ilgilenmesi İTÜ'de başladı. Daha sonra Cumhuriyet gazetesinin İstanbul Liselerarası Satranç Birinciliği ile daha da gelişti.

—Bugün Türkiye'de satranç faaliyetleri hangi seviyededir?

—Bugün İstanbul, Ankara, İzmir, Mersin ve Samsun'da Federasyona üye satranç dernekleri vardır. Türkiye ulusal satranç takımı olarak 8 defa olimpiyatlara, 6 defa Balkan Satranç Birinciliğine katıldı. Bir zihin sporu olan satranç özellikle gençler arasında gitgide yaygınlaşıyor. Liselerde, üniversitelerde satranç kulüpleri ve satranç takımları kuruluyor. Liseler arasında takımlı ve bireysel turnuvalar yapılıyor. Boğaziçi Üniversitesinde ve ODTÜ'de satranç birincilikleri yapılıyor. Ayrıca Türkiye Satranç Federasyonu (TSF) çeşitli kategorilerde Türkiye birincilikleri düzenliyor.

—Peki, dünyadaki durumumuz nasıl?

—Uluslararası turnuvalara giremediğimiz için oyuncularımız dışarıda tanınmıyor. Dış ülkelerden davet alabilmemiz ve tanınabilmemiz için bizim uluslararası turnuvalar düzenlememiz ve onları davet etmemiz gerekir ki onlar da bizi çağırsın. Bir ülkede satrancın seviyesi, kültür seviyesinin de ölçüsüdür. Bilimde, teknikte ileri ülkelerde satranç gelişmiştir. Bizde satrancın geri olmasının çeşitli sebepleri vardır. En önemlisi mali kaynak (devlet ya da müesseselerin desteği) olmayışıdır. Bugün üyelerden alınan aidatlar dışında gelirimiz yok.

—Satrancın gelişmesi için kimler neler yapmalı?

—Her şeyden önce devlet desteği sağlanmalı. TSF'nin bütçesi devletçe karşılanmalıdır. TSF devlet himayesine girerse müesseseler bugün basketbol, voleybol gibi sporlara olduğu gibi, kadrolarına satranççıları da alarak, satranca katkıda bulunacaktır.

Türkçede satranç kitabı yoktur. Tercümeler ve kitap basımı, dışarıdan satranç saati getirilmesi için kaynak bulunması gerekebilir. Özellikle askeri okullarda satranç eğitimi daha da geliştirilebilir. Diğer spor dallarıyla birlikte satrancın da gelişmesi sağlanır.

Eğer televizyon haftada bir gün (mesela pazar günü sabah) yarım saat erken açılsa ve satranç öğretse, bu, satrancın gelişmesine en büyük yardımı yapacak girişim olur.

—Balkan Satranç Birinciliği hakkında bilgi verir misiniz?

—1-9 Ekim tarihleri arasında Balkan Satranç Birinciliği Türkiye'de yapılacak. Bulgaristan, Romanya, Yunanistan, Yugoslavya, Arnavutluk ve Türkiye katılıyor. Biz, yapılan tüm Balkan Birinciliklerine katıldık. Bu yılki turnuvada iyi takım kurarsak daha iyi bir derece alabiliriz. İlhan Onat, Feridun Öney, Turhan Yılmaz'ın takıma girebileceğini umuyorum.

—Verdiğiniz bilgiler için teşekkür ederiz sayın Jirayr Çakır.

demokrat gözüyle
lütfü oflaz

Ölü-Kent!

İşbu yazıyı 1 Mayıs günü yazdım.

Güya size bugün 1 Mayıs'ta Ankara'yı anlatacaktım.

Sokaklardaki halka sokulacak, 1 Mayıs'la ilgili sorular soracak ve onlardan aldığım cevapları sütunuma aktaracaktım.

Bu gayeyle 1 Mayıs günü Ankara'nın bütün sokaklarını dolaştım.

Ama sokakları dolduran polislerden, askerlerden başka pek kimseye rastlamadım.

Rastlayamayınca da, ancak bu kısacık notu kaleme aldım.

Kabahat bende değil... Kabahat işçileri, emekçileri, kendi bayramlarında evlerine hapsedenlerde...

Türkiye'nin başkentini bir ölü-kent haline getirenlerde.

OLAYLAR / SORUNLAR / GÖRÜŞLER

28-29 NİSAN: GENÇLİĞİN ÖZGÜRLÜK VE BİRLİK ÇAĞRISI

Bahri Eskin

28-29 Nisan 1960'ta gençliğin başlattığı özgürlük mücadelesinin 20. yıldönümü ve bu mücadelenin şehitleri olan Turan Emeksiz, Nedim Özpolat ve diğer gençler anıldı. Böylece gençlik Turan Emeksizleri unutturmaya çalışanlara inat, onların gençliğin ve halkın bilincinde ve yüreğinde yer ettiklerini de göstermiş oldu.

Bayar-Menderesçilerin yolundan gitmekte ısrar edenler, bugün yüzbinlerin gönüllü olarak "hürriyet" için seferber olduğu bu büyük mücadeleyi "tertiplerin bir parçasıydı" (1) diyerek karalamaya çalışıyorlar. Ama güneş balçıkla sıvanmaz. Bu sözleri sarfedenlerin dün olduğu gibi bugün de Anayasal özgürlüklere yönelik tertipler peşindedirler ve bunu açıkça ilan ediyorlar. Bunlara teşebbüs edenler bilmelidirler ki halkın özgürlüklerine yönelik her saldırı, beraberinde direnişi getirecek ve buna izin verilmeyecektir. Bu konuda kendi hesabınıza hiç olmazsa tarihten ders çıkartmak zorundasınız.

28-29 Nisanların mücadelesine ilişkin bizim asıl üzerinde durmak istediğimiz konu, bu mücadelenin kritik bir dönem yaşayan ülkemizde, gençliğin ve üniversitelerimizin yolunu aydınlatıyor olmasıdır. Ders çıkartılması gereken birçok yönü var bu mücadelenin. Bunların başında gençliğin birlik içinde olması gelmektedir. O dönemi yaşayanların da üzerinde durdukları önemli bir meseledir birlik sorunu. Gerçekten de bugün parçalanmış olan gençlik nasıl olmuştu da o dönem tek vücut birleşmiş ve Bayar-Menderes diktatörlüğünün özgürlükleri yok etme çabalarının karşısına dikilmişti. Özellikle maceracı akımların etkisi altındaki gençler bu soruyu kendilerine sormalıdırlar. O zaman da gençlik içinde farklı fikirler vardı ama gençler omuz omuza mücadele ettiler ve diktatörlere zor anlar yaşattılar. Sonunda mücadele başarıya ulaştı. Bunun bir tek nedeni vardır: Fikirlere karşı hoşgörü. O dönem gençlik içinde zorbalık kol gezmiyordu. Görüş ayrılıkları kavgalara, büyük çatışmalara dönüşmüyordu. Gençler beraberce tartışabiliyor ve kararları ortak alabiliyordu. Bu temelde gençlik birleşti. Bugün de yine demokrasi ortamında birleşebilir.

Aynı sırada oturan arkadaşlarına karşı gençleri kışkırtarak düşman etmeye çalışanlar, gençlik mücadelesine büyük zarar verdiler. Kitle mücadelesi yerine terörü koydular.

28-29 Nisan mücadelesi gençliğin yurtseverlik temelinde birleşebildiğini göstererek maceracı akımların ve ÜGD'li komandoların "faşist gençlik-komünist gençlik" şeklinde ortaya attıkları tahlilleri çürütmüştür. Bunları söyletenler gençliği birbirine kırdırarak rahatça at oynatmak ve karanlık emellerini gerçekleştirmek isteyen belli mihraklardır. Sadece ve sadece bunların oyunlarına gelinmektedir. Hele bazıları Turan Emeksiz'e "faşist" diyecek kadar ileri gidebiliyor ve gençlerin astıkları Turan Emeksiz panolarına saldırabiliyorlar. Böylece Malatya'da Turan Emeksiz'in büstünü tahrip eden faşistlerle aynı noktada birleşmişlerdir. Bunlar cahil değillerse, özgürlük düşmanıdırlar.

28-29 Nisanların diğer önemli özelliği de öğretim üyelerinin ve halkın gençliğin mücadelesine destek olmasıydı. İstanbul Üniversitesinin öğretim üyeleri, Menderes'in "kara cübbeliler" dediği hocalar, başta Rektör Sıddık Sami Onar olmak üzere gençlikle omuz omuzaydılar. Menderes'in polisine karşı gençliğin yanında yer alıyor, hatta Rektör Onar polis tarafından tartaklanıyordu. Halk İstanbul Üniversitesinde sabahlayan öğrencilere yiyecek taşıyordu

Aynı üniversitede bugün üzülerek öğreniyoruz ki, öğrencilerin Turan Emeksiz'in anılması için yaptıkları başvuru reddedilmiş. Gerekçe olarak da "Üniversitenin 40 derece ateşle yatan bir hasta durumunda" olduğu söylenmiş. Oysa Rektörlüğün gençliğe birlik çağrısında bulunması, Turan Emeksiz'in anıtına çelenk konulması gibi öneriler hastayı iyileştirmek için en iyi tedbirlerdir. Anayasal özgürlüklere yönelik yeni tertiplerin olduğu bir zamanda, üniversitelerimizin sorumluluğu daha da artmıştır. Üniversitelerimiz, özgürlükleri yok etme girişimlerinde bulunan her türden özgürlük düşmanlarına karşı, 28-29 Nisanların ruhuyla dikilebileceğini hissettirmelidir. Turan Emeksiz'in anılması karanlık emeller peşinde koşanlara verilmiş en iyi cevap olacaktır. Üniversitelerimizin ve gençliğin zorbalara karşı tarihi sorumluluklarını mutlaka yerine getireceklerinden kuşkumuz yoktur. Bundan sonraki yıllarda da Turan Emeksizlerin mücadelesi daha güçlü bir şekilde anılmaya devam edecektir.

KAYNAK:
1— Bkz. Hürriyet 8. Gün ekinin 28-29 tarihli sayısına.

"Tertiplerin parçasıydı", gençlik aldatılmıştı" diyenlere 28-29 Nisan'da özgürlük için mücadele eden çeşitli okullardan öğrencilerin duvarlara, ağaçlara astıkları pullar en güzel cevabı vermiyor mu?

"Diş Hekimliği Okulu kanının son damlasına kadar çarpışmaya and içti", "Kabataş, Haydarpaşa-Şişli Terakki, Kandilli Kız Lisesi, üniversitenin izindedir", "Beraberiz GSA", "Saat 3'te hepimizi Davutpaşaya götürdüler sonumuz meçhul, Kahrolsun Menderes"

BULMACA

SOLDAN SAĞA: 1) Eurovision şarkı yarışmasının yapıldığı şehir - Emsal. 2) Gaye, amaç - Alanya'nın eski adı. 3) TERSİ istihza - Gezegenimiz. 4) Eski bir medeniyet. 5) Kiraya verilerek gelir getiren mülk - TERSİ hamile. 6) TERSİ yayla atılan - Apaçık - TERSİ söz 7) Elektrik ampüllerinde aydınlatma gücünün ölçü birimi - Patatesle yapılan bir tür yemek - TERSİ çocuk dilinde bir emir. 8) Bir kadın ismi - TERSİ elçiliklerde görevli memur.

YUKARIDAN AŞAĞIYA: 1) Hoş kokulu bir çiçek. 2) İki gözü görmeyen - Kimi hastalıklar sırasında görülen derin dalgınlık hali, yarı ölüm hali. 3) Bir tür tatlı - Bir çalgı aleti. 4) Bir renk - TERSİ bayındırlık. 5) İnce uzun metal parçası. 6) İsim - Küçük dağ. 7) Hayatın sona ermesi - TERSİ şan, şöhret. 8) Nazım Hikmet'in soyadı - İrlanda'nın Galce adı. 9) TERSİ dimağ - Bir şeyin benzeri. 10) İdari bir bölüm. 11) TERSİ ilave - TERSİ tuzak anlamında bir sözcük (argo) 12) TERSİ bir nota - Eski bir medeniyet.

DÜNKÜ BULMACANIN ÇÖZÜMÜ

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	V	U	R	G	U	N	C	U	L	U	K	■
2	A	L	T	O	N	A	■	N	A	L	A	K
3	R	Y	■	Y	O	■	İ	■	C	U	R	A
4	D	O	Y	A	■	E	L	A	■	F	A	R
5	İ	S	A	■	A	L	İ	N	T	E	R	İ
6	Y	■	K	A	Y	A	C	A	S	■	S	N
7	A	L	A	B	A	M	A	■	A	V	İ	C
8	■	A	R	A	Z	■	K	■	K	A	Z	A

İŞVERENLER LOKAVT İLAN EDİNCE

İsveç tarihinin en büyük grevi başladı

ABDULLAH GÜRGÜN (STOCKHOLM)

Son haftalarda İsveç'te İşçi Sendikaları Konfederasyonu (LO) ile İşveren Sendikaları Federasyonu (SAF) arasında yapılmakta olan görüşmeler çıkmaza girdi.

LO'nun sürekli artan hayat pahalılığı karşısında yüzde 3'lük, yani işçiler için saatte 6 kronluk, memurlar için ayda 600 kronluk zam talebi SAF tarafından reddedildi. LO fazla mesai yapmama kararı alarak ilk ihtarı verdi.

LO ile SAF arasında arabuluculuk 15 öre (kuruş) gibi göstermelik bir zam teklifi getirmesinden sonra görüşmeler durmuştu. Arabulucuların 25 örelik ikinci teklifi de reddedilince görüşmeler 23 Nisanda yeniden durdu. LO bu kez fazla mesai yapmama kararı almanın yanısıra metro, televizyon, radyo ve bazı gıda maddesi üretilen işyerlerinde ihtar grevleri başlattı.

2 Mayısa kadar da bir çözüm bulunamadığı için İsveç işçi sınıfı tarihinin en büyük grevine böylece başlamış oldu.

Öte yandan SAF, 900 bin işçi ve memuru kapsayan bir lokavt ilan etti.

Devlet, belediye, vilayet ve özel işyerlerinde uygulanacak olan bu lokavta karşılık LO da bu işyerlerinde greve gidecek.

Grev ve lokavt ülkede hayatı büyük ölçüde etkileyecek.

KIBRIS RUM KESİMİNDE AKEL GÜÇLENİYOR

ERDOĞAN ÖZBALIKÇI (LEFKOŞE)

Kipriyanu yönetiminin Rusya'ya teslimiyet ve AKEL'le işbirliği politikası Rum kesiminde Moskova yanlısı AKEL'in güçlenmesine yarıyor.

AKEL'in yayın organı "Haravgi" gazetesinin belirttiğine göre, 1979 yılı boyunca, AKEL'in kontrolündeki PO Sendikasına 10 bin 882 yeni üye kaydedildi. Haberde bu son kayıtlarla birlikte PO'nun üye sayısının 62 bin 929'a yükseldiği belirtiliyor.

Kıbrıs sorununun bugün içinde bulunduğu durum, Rum tarafında Rus yanlılarına karşı sınıf mücadelesinin gelişmesine engel oluyor. Kıbrıs'daki Türk müdahalesinin sürmesi sonucu, Rum burjuvazisi içinde dahi Rusya'ya teslimiyet çizgisi ve Rusya'ya dayanma eğilimi güç toplayabiliyor. AKEL bugünkü durumdan yararlanarak birçok insanı kendisine bağlı kuruluşlarda toplayabiliyor.

Kıbrıs'da Türk müdahalesinin sürmesinin Sovyetler Birliği'nin işine yaradığı PO'nun güçlenmesinden de açıkça belli oluyor.

YENİ BM GÖREVLİSİ

Reilando Galindo Pohl'un yerine BM Kıbrıs yeni özel temsilciliği görevine atanan Genel Sekreter temsilcisi Hugo Juan Gabbi, New York'tan Lefkoşe'ye hareket etti.

BM Genel Sekreteri Kurt Waldheim'le uzun bir görüşme yapan Gabbi'nin ilgili iki tarafla bir an önce temaslara başlamak için acele ettiği söylendi.

SOVYETLER YENİ BİR CASUS UYDU FIRLATTI

WASHINGTON

ABD hükümet yetkilileri, Sovyetler Birliği'nin uzaya yeni bir casus uydu attıklarını açıkladılar. Sovyet uydularının ABD donanmasının İran açıklarındaki faaliyetlerini izlemek için fırlatıldığı bildiriliyor.

ABD ayrıca, uzaydaki casus uydularla ilgili soruşturma yapan Birleşmiş Milletler Komitesine şikayette bulundu. Söz konusu BM Komitesi istihbarat uyduları konusunda uluslararası bir anlaşmaya varmaya çalışıyor.

ABD helikopterleri de Kübalı mültecileri taşıyacak

KEY WEST (AA)

İki büyük gemisinin Kübalı mülteciler için kullanılmasına karar veren ABD yönetimi, bir hava kuvvetleri üssünde acil müracaat merkezi kurdu.

Amerikan kıyı korumalarının verdikleri bilgiye göre, 85 küçük tekne Güney Florida limanı Key West'e 1300 mülteci ile demirlendi. 23 Nisandan bu yana Key West'e gelen Kübalı mülteci sayısı 7 bin 500'ü buldu.

17 helikopter ile tam techizatlı bir hastane taşıyan Saipan ile tank çıkarma "Envibver"in, bölgeye gitmek üzere yola çıktığı haber verildi.

El Salvador'da anarşi: 27 ölü

SAN SALVADOR (AA)

El Salvador'un çeşitli bölgelerinde çıkan çatışmalar sonucu 6'sı asker, birisi de subay olmak üzere 27 kişinin öldürüldüğü bildirildi. Başkent San Salvador'da ise 1 Mayıs günü sakin geçti, halk çatışmalardan ve gösterilere karışma korkusuyla evlerinden çıkmadı.

İran'ın Londra Elçiliğindeki bekleyiş sürüyor

Tahran, rehinelere bir şey olursa 91 tutuklunun idam edileceğini açıkladı

LONDRA

İran'ın Londra Büyükelçiliğinde 26 kişiyi rehin tutmaya devam eden 3 İranlı Arapla İngiliz polisi arasında görüşmeler sürerken, rehinelerin İran hükümetine bir mesaj gönderdiği öğrenildi. İran'daki İngiliz Elçiliği aracılığıyla iletilen mesajın içeriği hakkında bilgi verilmedi.

İşgalcilerin ayrıca ellerinde tuttukları bir İngiliz polisin arkadaşlarıyla görüşmesine izin verdikleri bildirildi.

İran Devlet Başkanı Beni Sadr ise 1 Mayıs dolayısıyla İsfahan'da yaptığı konuşmada işgalcilerin Kuzistan'daki 91 siyasi tutuklunun serbest bırakılması yolundaki isteklerine boyun eğmeyeceklerini, boyun eğmektense rehinelerin öldürülmesini tercih ettiklerini söyledi. İran hükümeti de, rehinelerin başlarına bir şey gelmesi halinde 91 Arap asıllı İranlının teker teker idam edileceklerini tekrarladı.

Bu arada Homeyni yanlısı öğrenciler elçilik civarında baskıncılara karşı gösteri yaptı.

İNGİLİZ HÜKÜMETİNİN DURUMU

İngiltere Başbakanı Thatcher, Beni Sadr'a olaydan üzüntü duyduğunu bildiren bir mesaj yollarken, İran hükümeti olayın çözümünden İngiliz hükümetinin sorumlu olduğunu duyurdu.

Bu arada, Tahran'daki İngiliz Büyükelçiliğinin de işgal edileceği yolunda haberler geliyor. Tahran'da bazı gazeteler olayı İngiliz Gizli Servisi ve CIA'nın birlikte düzenlediğini iddia ettiler.

Öte yandan, Kuzistan'ın Ahvaz kentinde bulunan 2 İngiliz ve 2 Amerikalı televizyoncunun filmlerine el konulduğu bildiriliyor. İran'dan gelen haberler yabancı gazetecilerin çok zor şartlar altında çalıştıkları yönünde.

IRAK AJANSININ AÇIKLAMASI

Irak resmi haber ajansı INA işgal olayını "Arap Halkının Siyasi Örgütü", "Arap Halk Hareketi" ve "Arap Halkı Mücahitleri Hareketi" adlı 3 örgütün üstlendiğini açıkladı. Örgütlerin yayınladığı bildiride, dünyanın çok yakında bu tür baskı eylemleriyle de karşılaşacağı kaydedildi ve bu eylemlerin İran işgaline ve Arap halkının haklarının çiğnenmesine son verilmedikçe süreceği belirtildi.

İRAN VE BAE, KÖRFEZİN ÇATIŞMALARDAN UZAK TUTULMASINI İSTİYOR

ABU DABİ/TAHRAN

İran ile Birleşik Arap Emirlikleri, Sovyetler Birliği'nin Afganistan işgalini kınayarak, Basra Körfezi'nin bir barış bölgesi olması konusunda görüş birliğine vardılar.

Ortadoğu gezisini sürdüren İran Dışişleri Bakanı Sadık Kutbzade ile Birleşik Arap Emirlikleri Dışişleri Bakanı Raşid Abdullah arasındaki görüşmeden sonra yapılan açıklamada, Basra Körfezi bölgesinin uluslararası uyuşmazlıklardan uzak tutulması gerektiği belirtildi. Açıklamada ayrıca, iki ülke arasında her alandaki işbirliğinin geliştirilmesi isteği dile getirildi.

Tahran Radyosu, Kürtlerin yaşadığı bölgelerde önceki gün meydana gelen olaylarda çok sayıda kişinin öldüğünü bildirdi.

Sanandaj kentinde çıkan olaylarda, 12 Devrim Muhafızı öldü, 7'si de yaralandı. Radyonun haberine göre, İran hükümet birlikleri önceki gün bölgeyi tam kontrolleri altına aldılar.

Irak sınırı yakınlarında bulunan Kasrı Şirin kentinde, kentin çeşitli yerlerinde meydana gelen olaylar, 1 kişinin ölümüne, çok sayıda kişinin de yaralanmasına yol açtı.

Paveh'te ise, silahlı bir saldırıyı püskürten Devrim Muhafızları 4 kişiyi öldürdüler.

Bu arada Tahran'da İslamcı öğrencilerle "solcu" olduğu ileri sürülen öğrenciler arasındaki çatışmaların yenilendiği bildirildi. 150 kişinin yaralandığı bildirildi.

Ziya Ül Hak Çin'de

DIŞ HABERLER SERVİSİ

Pakistan Devlet Başkanı General Ziya Ül-hak, bir haftalık bir gezi için Çin Halk Cumhuriyeti'ne gitti. Ziya hareketinden önce verdiği demeçte, Pakistan'ın güvenliği ve toprak bütünlüğü açısından Çin'in önemli yeri olduğunu söyledi. Ziya'nın, Çin Başbakanı Hua ve Başbakan Yardımcısı Deng'le yapacağı görüşmelerde özellikle Afganistan meselesi üzerinde durulması bekleniyor.

Öte yandan, Çin'de yayımlanan "Halkın Günlüğü" gazetesi, geziyi memnunlukla karşılarken iki ülke arasındaki yakın işbirliğini övdü. Gazete ayrıca, Sovyetlerin Afganistan işgalinin Pakistan'ın ve komşu ülkelerin güvenliğini doğrudan tehdit ettiğini belirtti.

Papa, Afrika gezisine başladı

ROMA

Papa Jean Paul, 10 günlük Afrika gezisinin ilk durağı olan Zaire'ye gitti. Papanın 15 bin kilometrelik bir yol katedeceği gezisinde 70 konuşma yapacağı belirtiliyor. Papanın gideceği diğer ülkeler arasında Kongo, Gana, Yukarı Volta ve Fildişi Kulesi bulunuyor.

Güney Kore'de zorunlu olarak askere alınmak istenen öğrenciler başkent Seul ve çeşitli kentlerde büyük protesto gösterileri düzenlediler.

Güney Kore'de zorunlu askerliğe karşı gösteriler yapılıyor

SEUL (AA-REUTER)

Güney Kore'de zorunlu askeri hizmeti protesto eden binlerce öğrenci Üniversitelerin yoğun olduğu kentlerde toplum polisi ile çatıştı.

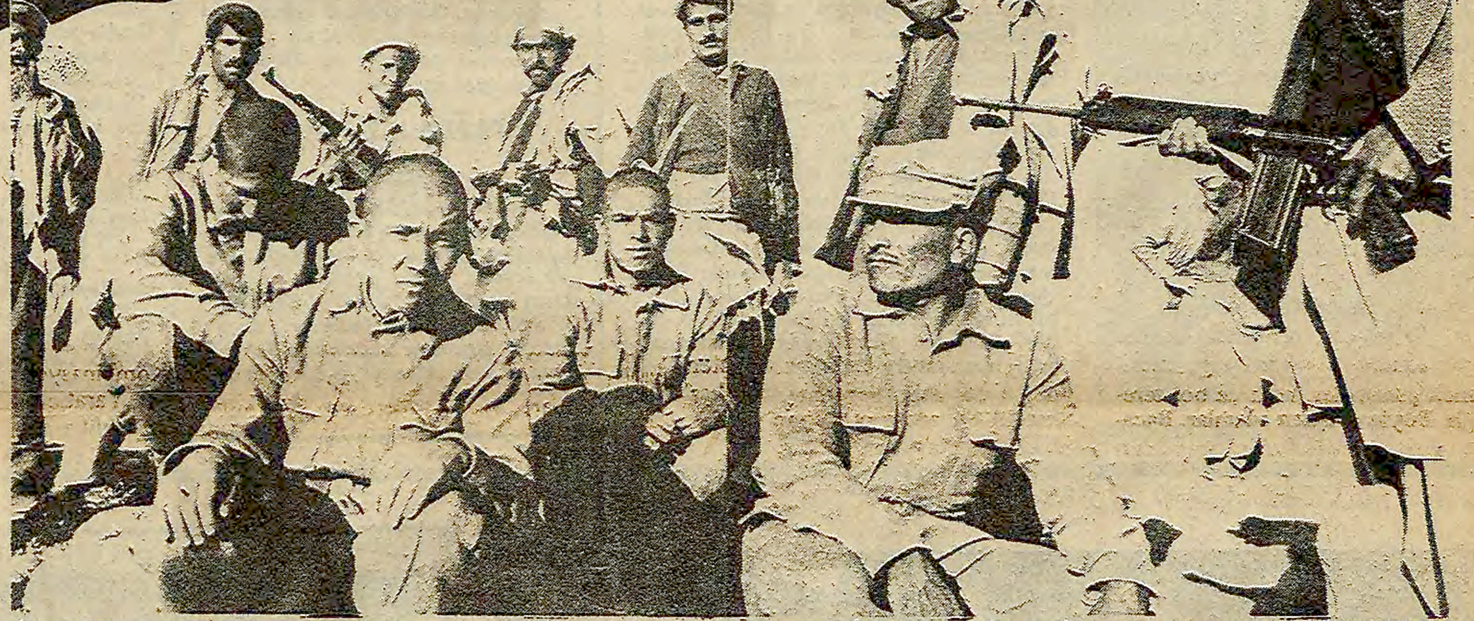
Ülkenin merkezindeki Taejon kentinde tren istasyonunda 2 saatlik bir oturma eylemi yapan 300 kadar öğrenci polisin saldırısına uğradı. Göz yaşartıcı bombaların kullanıldığı çatışmalarda, 10 kişinin yaralandığı bildirildi.

Başkent Seul'de de binlerce öğrencinin zorunlu askeri hizmete karşı büyük kitle gösterileri düzenledikleri öğrenildi.

İDAMLAR VE HAPİSLER

Öte yandan, Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti yanlısı bir yeraltı örgütüne üye oldukları gerekçesiyle 4 Güney Koreli idam edildi. 4'ü ömür boyu hapis cezasına mahkum edilirken, 10 kişi de çeşitli cezalara çarptırıldı.

Afganistan unutulmuyor

İran-ABD gerginliği, elçilik işgalleri ve rehineler sorunu sürerken Afgan direniş kuvvetleri Rus işgaline karşı mücadeleye devam ettiriyor. İşte Babrak Karmel'e bağlı askerleri rehin almış Müslüman gerillalar. Askerler birazdan direniş kuvvetlerine katılacak...

KOPENHAG'DA RUSYA'NIN AFGANİSTAN İŞGALİ VE KATLİAMI PROTESTO EDİLDİ

KEMAL KOÇ (KOPENHAG)

Danimarka'nın başkenti Kopenhag'da Afganistan Komitesi tarafından düzenlenen "Afganistan'ın işgalini protesto gösterisi"ne 600'ü aşkın Danimarkalı, Pakistanlı ve Türkiyeli katıldı.

Protesto gösterisine katılan ve birer konuşma yapan Danimarka Sosyal-Demokrat Partisi Milletvekili Lasse Budtz ve Liberal Sol Parti Milletvekili Tage Draebye Rusya'nın Afganistan'ı işgal etmesini ve sivil Afgan halkının katlini kınadılar. Konuşmacılar ayrıca Rusya'nın bu işgal hareketinin dünya barışını tehlikeye soktuğunu ve dünyanın barışsever ülkelerinin bu tehlikeye karşı birleşmeleri gerektiğini vurguladılar. Konuşmacı milletvekilleri ayrıca Moskova Olimpiyatlarının boykot edilmesinin şart olduğunu belirttiler.

Sovyet Büyükelçiliği önünde bir konuşma yapan ve Rusya'da çalışma kamplarında 10 yıl çalıştırılan ve Rusyalı bir göçmen Borris Weil Afganistan'ın işgal edilmesinin Rusya'nın Ortadoğu'daki petrol yataklarını ele geçirmesi için bir oyun olduğunu belirterek, bugün ülkesini kurtarmak için savaşan Afganlı Müslümanlara yardım edilmesinin dünya barışına bir katkı olacağını vurguladı.

Borris Weil, konuşmasında ayrıca Moskova Olimpiyatlarının boykot edilmesinin bir insanlık görevi olduğunu, bu boykotun Sovyet halklarına da yarar sağlayacağını, Brejnev diktatörüne de bir darbe teşkil edeceğini açıkladı.

Sovyet Büyükelçiliği önünde Kopenhag Türkiye Halk Birliği adına bir konuşma yapan Kemal Koç Sovyetlerin üçüncü bir dünya savaşı kışkırtıcılığına karşı tüm dünyanın barışsever ülke ve halklarının birleşmeleri gereğini vurguladı. Koç, Rusya'nın Türkiye'deki oyunlarına dikkat çekti.

Danimarka basını mitinge geniş yer verdi.

Afganistan Halkları Devrimci Örgütünün temsilcileri Aydınlık'a anlattı:

"Şimdi temel mesele savaş cephelerini birleştirmektir"

Röportaj: Ragıp Duran

"Taraki'den bıkmıştı halk. Sonra biliyorsunuz, biz hiç sömürge olmadık. Şimdi Rus uçakları Davud Han'ın Sarayını bombalamış. Ardından da eskiden beri Ruscu olduğu bilinen bir Taraki iktidara gelmiş. (27 Nisan 1978). Kolay mı bunu kabul etmek? Taraki'nin başa geçmesiyle bir isyan, bir patlama isteği başladı. Adam Moskova ile anlaşmalar imzalıyor. Bayrağı değiştiriyor. Bir de "Demokrasi" diye çığırtkanlık yapmaz mı..."

Niyazi, ağır ağır ve alçak sesle konuşuyor. Yüzünde hem acılı hem sevinçli bir ifade var. Koyu kaşları ve bıyığı ile daha çok bir Kürde benziyor. Giyimi kuşamı da bizim gibi. Yalnız başında bir şapka var.

MÜJDE!

Bir gün gazetede çalışırken, "Afganlılar geldi" diye çağırdılar. Aydınlık, Afganistan'a gitti gideli, bu kardeş ülkeden kim gelse bizim kapımızı bir çalıyor. Duyduk ki gelenler devrimciymiş. İslamabad'ta, Peşaver'de hatta Kabil'de bütün çabalarımıza rağmen arayıp bulamadığımız Afgan devrimcileri ile konuşuyoruz şimdi Afganistan'ın göbeğinden gelmişler, Hazara bölgesinden. Dört bir yanları, Rus tanklarıyla çevrili "Karlar eriyince kapışacağız. Onlar bizi imha etmek istiyor. Biz de yaşamak istiyoruz" *diyor Gul Bekir.*

Gul Bekir, daha genç. Konuşmasından da daha heyecanlı olduğu anlaşılıyor. Üstelik sakalları da var.

Rahat rahat konuşuyoruz İstanbul'da. Afgan dağlarında Müslüman gerillalarla tartışırken, bazı engeller vardı. Gerçi düşmanımız ortaktı ama düşünce yapımız da farklılıklar vardı. Her soruya kolayca cevap vermek, veya her soruyu açıkça sormak her zaman mümkün olmamıştı.

DİRENEN KÖYLÜLER

Şimdi ise Niyazi, olup bitenleri anlatıyor:

— Bir çok İslami örgüt var. Evet hepsi de savaşıyor. Ama daha da önemlisi Afganistan'ın içinde bu İslami örgütlere bağımlı olmayan köylüler direniyor. Karakol basıyorlar, cephaneleri ele geçiriyorlar. Sonra bu silahlarla işgalcilere tuzak kuruyorlar. Yani biraz kendiliğindenci bir halk hareketi var. Ve bu durum özellikle Pakistan ve İran sınırlarından uzak bölgelerde cereyan ediyor. Sınır bölgelerinde ise, yurtdışında örgütlenmiş olan İslami teşkilatlar kendi doğrultularında halkı örgütlemeye çalışıyorlar. Bu yüzden bizim şimdiki temel meselemiz bu dağınık ve birbirinden kopuk savaş cephelerini birleştirmek.

İslami örgütlerin durumunu soruyoruz:

— Bunların büyük bir kısmı Taraki'den sonra kuruldu. Üstelik yurtdışındalar. Sonra örgütlenmelerinde halkın çoğunluğu yerine bazı belli milliyetlere veya kabilelere dayanıyorlar. Üstelik aralarında bazı kısır rekabetler var. Daha da önemlisi kimi çevreler, bu islami örgütlerin arasına Rus ajanlarının sızdığını söylüyor. Bu, halkın birliği açısından son derece önemli bir mesele... Bu bakımdan biz incelemeler yapıyoruz.

Bir de merak ettiğimiz Balahisar ayaklanmasını öğrenmek istiyoruz. Hani TASS'ın, Kabil Radyosunun "Çin ve Pakistan ajanlarının kışkırtması" dediği Balahisar ayaklanması.. Niyazi gözlerini tavana dikiyor. Elindeki Afgan şapkasını şöyle bir çeviriyor ve..

BALAHİSAR İSYANI

— Demin de söyledim ya, halk ayaklanmak istiyor. Ama teşkilat ve nizam yok. Balahisar üssü olduğu gibi Rus danışmanların denetiminde. Askerler kendi aralarında toplanmışlar. Karar almışlar. Rusları öldüreceğiz, sonra Kabil'e inip radyoyu ele geçireceğiz diye. Gerçekten de ayaklandılar. Rusları da öldürdüler. Ama Kabil Radyosu düşmedi. Ajan çıkmış aralarından biri. Albay Sait Muhsin diye biri. Gitmiş son anda Taraki'ye haber vermiş. Sonra jetler başlamış bomba yağdırmaya. 5 saat çatıştılar orada. Her iki taraftan iki bin kişi öldü. Balahisar'da görev yapan er, subay hepsi tutuklandı. 22 devrimci de işkence altında can verdi. İşkenceden sağ kurtulan bir arkadaşımız anlattı bize bunları. Bizim arkadaşlar yılmamışlar ve tek söz etmemişler. Biz devrimciyiz diye bağırmışlar sadece. Albay Gul Ahmed de kahramanca şehit oldu bu çatışmada.

Sonra biz oturduk, bu Balahisar ayaklanmasının derslerini çıkardık. Halk savaşmak istiyor. Ama kurmay yok. Biz yine de bu mücadeleye katılmanın doğru olacağını düşündük. Ve halk Ruslara karşı esas bizim savaştığımızı kendi deneyi ile gördü.

HAZARA VADİSİNE

— Peki önümüzdeki dönemde gelişmeler nasıl olabilir?

— Belli ki uzun vadeli bir savaşa girdik. Halkı birleştirirsek, Ruslara ağır darbeler vurabiliriz. İyi bir kurmaya sahip olmamız gerekiyor.

Afganlı devrimcilerle daha sonra uluslararası gelişmeleri kısaca değerlendiriyoruz. TİKP'nin 1. Kongresini duymuşlar, bilgi istiyorlar.

— Siz bir daha ne zaman Afganistan'a geleceksiniz, *diye soruyorlar. Ve ardından ekliyorlar,* "Gelin Hazara vadısinde bizim halkın nasıl çarpıştığını görün."

— Geleceğiz, demekle yetiniyoruz.

KABİL'DEKİ SON OLAYLARIN AYRINTILARI

Sovyet askerleri 57 Afgan öğrenciyi öldürdü

■ Afgan birlikleri öğrencilere ateş açmayı reddetti

DIŞ HABERLER SERVİSİ

Afganistan'da Sovyet askerleri ile Afganlı öğrenciler arasında cumartesi günü başlayan ve çarşamba gününe kadar süren çatışmalarda 57 öğrencinin öldüğü ve 100 kadarının da yaralandığı belirtiliyor. Kabil'den Hindistan'ın başkenti Yeni Delhi'ye gelen görgü tanıklarının bildirdiğine göre, olaylarda 400 öğrenci de tutuklandı.

Afganistan'ın başkenti Kabil'deki olaylar, 1978 darbesinin yıldönümünden bir gün önce başladı. Lise öğrencileri, Afganistan'ı ziyaret etmekte olan Sovyetler Birliği Komünist Partisi Sekreteri Zimyanin'in otomobiline eşlik eden bir zırhlı aracı taşa tuttu. Sovyet zırhlısının açtığı ateşle birçok öğrenci öldü. Bunun üzerine kentin en büyük lisesinden binlerce öğrenci ölüleri sırtlarında taşıyarak kent merkezine doğru yürüyüşe geçti.

Bunlara üniversite öğrencileri de katıldı.

AFGAN ASKERLERİ ATEŞ AÇMADI

Bu arada Afgan birliklerinin Sovyet askerlerine taş atan öğrencilere ateş açmayı reddettiği, öğrencilerin Sovyet askerlerinin kurşunlarıyla öldüğü ya da yaralandığı bildirildi. 5 gün süren çatışmalar sırasında öğrenciler bir Sovyet askerini öldürdü, birinin de bıçakla gözünü kör ettiler. Olaylar sırasında öğrenciler Ticaret Bakanı Muhammed Han Celalar'ın evine de baskın düzenlediler. Bu sırada çoğu kız 20 öğrenci öldü.

Kabil'den Yeni Delhi'ye gelen görgü tanıkları Afganistan'ın başkentinde sessizliğin hüküm sürdüğünü, ancak ortamın çok çirkin olduğunu belirtiyorlar. Ağır silahlarla donatılmış Sovyet helikopterlerinin ve zırhlı araçların devriye gezdikleri gelen haberler arasında.

Afganistan'ın başkenti Kabil'de pazartesiden çarşambaya kadar süren protesto gösterilerine Babrak Karmel'in Perçem Partisine muhalefet eden "Halk" Partili militanlar da katıldı. Taraki ve Amin'in partisi olan "Halk" Partisi, ülkedeki Sovyet askeri varlığına ve Babrak Karmel yönetimine karşı bir süredir karşı çıkıyordu.

GÜNDEM DIŞI

Bir gümrük müdürünün maceraları

TRAFİK ŞARTNAMESİ

Giresun Savcısı yurt dışından aldığı otomobilinin işlemleri için Trabzon gümrüğündeki işlemleri hemen hemen tamamlamıştı. İş "Trafik şartnamesi"nin alınmasına kalmıştı. Gümrük Müdürü Erol Bey şartnamenin yanlışlıkla Samsun'a gönderildiğini söyledi. Savcı Bey Samsun'a gitti. "Böyle bir şey yok" cevabını aldı. Trabzona döndü. Bu kez şartnamenin yanlışlıkla Samsun'a değil, "bir hata sonucu" Zonguldak'a gönderildiği söylendi. Savcı Bey şartnamenin peşinden Zonguldak'a gitti. Ama orada da yoktu. Trabzon'a döndüğünde, şartnamenin daha da yanlışlıkla daha başka bir yere gönderildiğini söylediklerinde Savcının tepesi attı, "Arabayı yakıp kurtulacağım" diye tutturdu. Araya eş-dost girdi, araba kurtarıldı ve Savcı Bey boynu bükük Giresun'a geri döndü.

Oysa işin kolayı vardı. Araya sayman girdi ve Trabzon Gümrüğünde çalışan Horozcu Hakkı'yı çağırttı. Eline bin lira tutuşturup, işi halletmesini söyledi. Hemen ardından da Savcı Beyin eline trafik şartnamesi teslim edildi. Hem de Gümrük Müdürü Erol Beyin imzası ile. Giresun Savcısı da ne de olsa Savcı bu kadarına dayanamadı ve Erol Beyi şikayet edeceğini söyledi. Ama eş dost yine araya girdi ve iş tatlıya bağlandı.

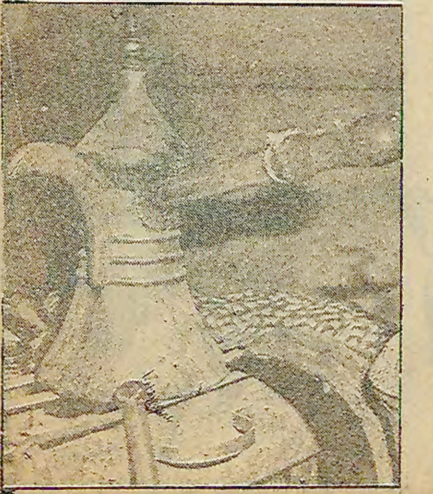
3 BİN 500 LİRALIK BEYANNAME

Üç ay kadar önce Trabzon Gümrük Müdürlüğünde çalışmaya başlayan bir bayan memur, Müdür Erol Beyin emri üzerine vatandaştan 3 bin 500 lira para istedi. Vatandaş yanında para olmadığını, alıp geleceğini söyleyerek gitti. Durumu polise bildirdi, paraların numaraları tespit edildi ve bayan memur parayı alırken suçüstü yapılarak gözaltına alındı. Bayan memur parayı Müdür Erol Beyin talimatı ile aldığını mahkemede açıkladı. Durum kötü idi. Erol Bey zor duruma düşmüştü. Bayan memur 'Nuh diyor peygamber demiyor' ifadesini değiştirmiyordu. Sonunda THY'de çalışan bir "aracı", allem edip kallem edip, arayı buldu, iş sulha bağlandı.

Bayan memur görevden alındı. Erol Bey ise hala görevdedir.

Mırra deyip geçmeyin

Mırrayı çoğumuz biliriz. Başka bir adıda "ACI KAHVE". Mırra, özellikle Güneydoğu Anadolu bölgesinde yaygındır... Hani şu kahve yokluğunda durup dururken kahveden söz etmekte nereden esti demeyin... Yolunuz şöyle Mardin veya Urfa'ya bir düşse ve bir aşiret reisi, ağa veya zengin bir beyin evine uğrasanız. Canınızın istediği kadar mırra içebilirsiniz... Mırra o denli yaygın ki, Güneydoğu'da, bir de "mırra kralları" vardır... Bu kralları çok yakından tanıyoruz. Mardin CHP Milletvekili Ahmet Türk, Mardin MSP Milletvekili Abdülkadir Timurağaoğlu, bağımsız Şerafettin Elçi, CHP Diyarbakır Milletvekili Hasan Değer ve Urfa AP Milletvekili Celal Bucak... Bu zatların mırraları dilden dile dolaşır.

(Fotoğraf Abdullah Kurtay)

Mırra, çoğu kez Güneydoğu'da birçok şeyinde sembolüdür. Örneğin mırranın çeşitli sunuşları vardır. Acılı günlerde bir fincan mırra sunulur. Keyif mırrasından ise iki fincan alınır. Eğer yaslı bir günde gelen misafirlere evin hizmetkarı yalnışlıkla iki fincan mırra sunarsa, hizmetkar çok ağır cezalandırılır. Çünkü bu hareket, ölüye saygısızlık olarak nitelendirilir.

25 NİSAN 1980 CUMA — HERGÜN

Uçak bir hafta önce kaybolmuştu

2 pilotun THK uçağı ile Bulgaristan'a kaçtığı sanılıyor

● Türk Hava Kurumu Genel Sekreteri olay ve pilotlarla ilgili soruşturmanın devam ettiğini açıkladı

A. tık uyanın; birleşin!

Eskişehir Emniyet Müdürlüğü isim adres ve eylemleri bilinen 47 komünist hakkında şimdiye kadar bir işlem yapmadı

Somuncuoğlu: Geniş halk kitlelerini daha fazla mağdur etmeye kimsenin hakkı yoktur

Hergün yalan, Hergün yalan

Haftalık değil ki hattada bir olsun, MHP'nin günlük yayın organı Hergün her allahın günü yalan söylüyor.

Kayıp bir uçak mı var, Hergün atıyor manşetini koca puntolarla: "2 pilotun Türk Hava Kurumu uçağı ile Bulgaristan'a kaçtığı sanılıyor". Nasıl sanılıyormuş? Düşmüş olamazmış. Yetkililer de kaçırılma ihtimalini de gözönünde tuttuklarını bildirince Hergün sanılmış mahşete; 2 pilotun uçağı Bulgaristan'a kaçırdıkları büyük ihtimalmiş.

Uçak Bulgaristan'da değil, Bolu'da bulundu. Uçağı Bulgaristan'a kaçırdıkları Hergün tarafından sanılan 2 pilot ise Hergün'ün iddialarından habersiz, toprağa verildiler. Sağlık olsun, dün dündü, bugün bugün. Hergün her gün çıkıyor.

Lütfen İstanbul'a!

SAHTE TKP'NİN İNGİLTERE KANADI OLAN İŞÇİNİN SESİ 1 MAYIS'LA İLGİLİ ŞÖYLE ÇAĞRI YAPIYOR:

"Yol parası mı yok? Yol parasına gerek yok. Demiryolu işçileriyle birlikte trenlerle İstanbul'a! Gemicilerle birlikte vapurlarla İstanbul'a! Yolu mu kesmişler? Yolumuza çıkan birliklere karşı kararlı savaş vererek, orduyu bölerek, kopardığımız askerlerle birlikte İstanbul'a! Geçtiğimiz her mahallenin halkıyla, her fabrikanın işçisiyle İstanbul'a! Tüm Türkiye'yi 1 Mayıs'a katarak İstanbul'a!"

İnsan, Londra'da değil, ayda yaşasa Türkiye'den ve Türkiye halkından bu kadar kopuk, bu kadar habersiz olmazdı herhalde. Bizim de İşçinin Sesi'ni çıkaranlara bir çağrımız olacak: "Londra'dan vapura veya uçağa binerek İstanbul'a!"

SERSEMLİK

İşçinin Sesi 1 Mayıs'la ilgili olarak Lenin'den şu alıntıyı yapıyor:

"Lenin 1906'da şöyle diyor:

'...bir ayaklanmaya çağırmadan, bir ayaklanma ile olan kopmaz bağını açıklamadan tüm Rusya çapında grev çağrısı yapmak cinayete yakın bir sersemlik olurdu!

Bu sözler özünde bizim için de geçerlidir."

Çok haklısınız!

DUYDUNUZ MU?

Şeker hastalarına organ nakli

İngiltere'de iki şeker hastasına pankreas nakli yapılarak normal yaşamlarına dönmeleri sağlandı. Organ naklini gerçekleştirmekte kullanılan ilacın henüz deneme aşamasında olduğu bildiriliyor. Pankreas nakli için daha önce yapılan denemelerde başarı sağlanamamıştı. Pankreas naklinde en büyük güçlük barsak bağlantısında çıkıyordu. Nakledilen pankreasın salgıladığı sıvılar barsakla yapılan bağlantıyı çözüyor ve iltihaplanmalara yol açıyordu.

Daha az riskli sigara

Sigara ve sağlık konularında araştırmalar yapan bir İngiliz bilim adamları grubu, önümüzdeki beş yıl içinde "daha az riskli" sigaraların yapılabileceğini bildirdiler.

Bilim adamları bütünüyle zararsız bir sigaranın yapımının hiç bir zaman gerçekleşmeyeceğini bildiriyorlar.

YURT HABERLERİ — YURT HABERLERİ

İşte Antalya'daki ilkokullardan birinde 1. sınıf öğrencileri. Çocuklar, tatil yaptırılmaktan, okuma-yazmayı henüz öğrenemediler. (Fotoğraf: Aydınlık)

Milli Eğitim Bakanlığı, yarı yıl tatilini bir ay uzatınca...

Çocuklar öğrendiklerini de unuttu

● İlkokul birinci sınıf öğrencilerinin büyük çoğunluğu okuma yazma öğrenemeden yaz tatiline girecek.

İSMET ÖZÇELİK (ANTALYA)

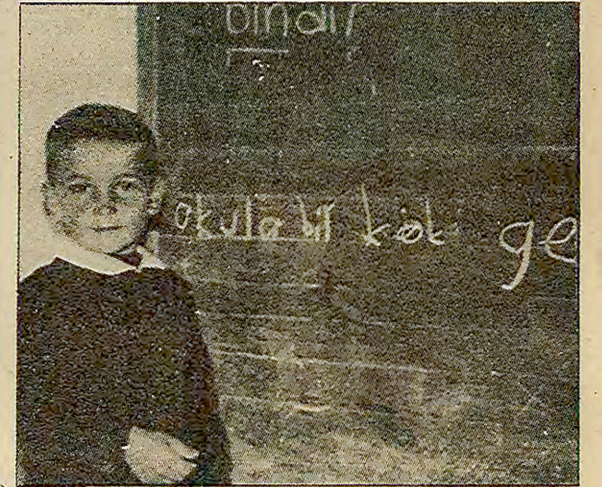
Milli Eğitim Bakanlığının bu yıl çeşitli gerekçelerle tatil süresini uzatması yüzünden Antalya'daki ilkokullarda birinci sınıf öğrencileri hâlâ okumayı sökemediler.

Her yıl ocak ayında okumaya başlayan ilkokul birinci sınıf öğrencilerinin hâlâ okumayı sökemeyişi karşısında görüştüğümüz ilkokul öğretmenleri, "Yarı yıl tatili bir buçuk aya çıkınca çocuklar bildiklerini unuttular. Hele anasının, babasının yardımını görmeyen çocuklar çok kötü durumdalar" dediler.

Çevrede, öğretmenlikteki başarısı ile halkın ve öğretmen arkadaşlarının takdirini toplayan Kemal Baysal bu durumu şöyle açıkladı:

"Uzun tatil öğrenciye fazla yarar sağlamaz. Gerçi biraz zihni dinlendirir ama ilkokul 1. sınıfları açısından durum farklıdır. Bu yıl tatilin uzaması 1. sınıfların okumayı sökmesini etkiledi. Merkez ilkokullarında bu durum telafi edilebilir ama köy ilkokullarında bunu telafi etmek zordur. Merkezlerde öğretim süresi uzun, ama köy ilkokullarında kısadır."

Köy ilkokullarında tam çözümlemeye geçildiği sırada Bakanlığın bazı hesaplarla tatili uzatması, öğrencilerin okumayı sökememesine yol açtığından velilerin tepkileriyle karşılanıyor. Öğretmen velileri; "Bu uygulama ile Bakanlık galiba ilkokulları da hızlandırılmış eğitime soktu" dediler.

İlkokul birinci sınıfta okuyan onbinlerce çocuğumuz okuma-yazmayı sökemeden yaz tatiline girecek. (Fotoğraf: Aydınlık)

Öte yandan Milli Eğitim Bakanlığının, uzatılan yarı yıl tatili yerine öğretim yılı sonunu uzatmayacağı öne sürülüyor. Böyle olduğu takdirde köy ilkokullarında okuyan onbinlerce birinci sınıf öğrencisi okuma yazma öğrenmeden yaz tatiline girmiş olacaklar.

Kadıköy Salı Pazarından mutfak eşyası alan Haydarpaşa Devlet Demiryolu işçilerinden Osman Bekir ve Mehmet Kaya "Fiyatlar aldı başını gidiyor" diyor.

Mutfağımızın kap kacağı semt pazarında bile 6 bin lirayı buluyor

AYTEN ERBAY

Dört kişilik bir ailenin mutfak gideri ayda en az 10 bin lirayı bulurken, bugünkü şartlarda bu yiyecekleri pişirmek için zorunlu kap-kacak için ödenen para ise 6 bin lirayı buluyor.

Kadıköy'deki semt pazarından mutfak eşyası satın alırken konuştuğumuz Haydarpaşa Devlet Demiryolları işçilerinden Osman Bekir ve Mehmet Kaya bakın bu konuda neler söylüyorlar:

"10 bin lira maaş alıyoruz. Ev kirası vermediğimiz halde yine de yetmiyor. Yiyecek pahalı diyoruz ama onu pişirmek için aldığımız kap-kacak sanki çok mu ucuz? Bunlar ufak tefek şeyler ama epey para tutuyor. Bir bardak 20 liradan başlıyor. Bu fiyattan daha ucuzu yok. Her şey aldı başını gidiyor, ne yapacağımızı şaşırdık."

Kadıköy Pazarında kap-kacak fiyatları

Yemek tabağı:	75X6=450 lira	Tuzluk:	40x2=80 "
Çaytabağı:	30x6=180 "	Şekerlik:	125 "
Salata tabağı:	140 "	Sürahi:	100 "
Çorba kasesi:	40x6=240 "	Süzgeç:	250 "
Tepsi:	450 "	Rende:	70 "
Yemek kaşığı:	60x6=360 "	Limon sıkacağı:	75 "
Yemek çatalı:	60x6=360 "	Cezve:	75 "
Çay kaşığı:	25x6=150 "	Maşa:	15 "
Kahvaltı çatalı:	50x6=300 "	Kepçe:	50 "
Çay bardağı:	7.5x6=45 "	Servis kaşığı:	150 "
Su bardağı:	20x6=120 "	Tava:	350 "
Demlik:	250		
Çaydanlık:	400		
Tencere: (Üç boy)	250-350-450=1050 "	Toplam:	5835.-TL

İstanbul'da bu haftaki sebze ve meyve fiyatları

SEBZELER:	HAL	MİGROS	SEMT PAZARI	MANAV (Kadıköy)
Ispanak	10-30	20	20-25	20
Bakla	15-35	30	15-30	30
Fasulye	100-180	170	170	200
Salatalık	10-17	70	5-15	15-20
Limon	500-850 Sandık	32 file	4-20	7.5
Bezelye	20-40	40	35-40	—
Biber	120-160	170	250	200
Patates	—	35	20-15	30
K.Soğan	—	25	15	20
Y.Soğan	—	80	30	60
Marul	10-20	20	15-20	20
Semizotu	20-50	65	60	60
Turp	35-50	8-9 dmt.	10 dmt.	60
Pırasa	—	—	60	70
Kabak	30-60	60	50	70
Patlıcan	150-250	220	—	—
MEYVELER:				
Staring elma	20-50	40	35	50
Golden elma	20-50	40	30	50
Portakal	30-50	45	40	50
Erik	70-120	—	200	200
Çilek	80-180	160	120	200
Muz	70-140	—	66	110

Ankara Şentepe'de belediye mahalle halkıyla birlikte yol açıyor

ANKARA

Yenimahalle'ye bağlı Şentepe Kalatepe Mahallesinde halk belediye ile birlikte 2,5 kilometre uzunluğunda yeni yol çalışmalarını sürdürüyor. Yenimahalle Şube Müdürü Murat Deniz yolun tamamının bir haftaya kadar hizmete gireceğini açıkladı.

Belediyenin bir dozer ve bir grayder ile katkıda bulunduğu yolun büyük bir kısmını halk taş ve topraktan temizledi. Yolun 17 metre genişliğinde olduğu belirtildi.

Urfa'da memur sürgünleri devam ediyor

● Sağlık Bakanlığı ve Ziraat Bankası yönetimi MHP'lilerin hazırladığı sürgün listelerine seyirci kalıyor.

URFA (ÖZEL)

Urfa ili ve ilçelerinde memurların MHP'lilerin hazırladığı listeler uyarınca tayinleri sürüyor.

Urfa Sağlık Müdürü Sıtkı Şener Muş iline, Sağlık Okulu Ayniyat Saymanı Cuma Yılmaz Kütahya ili Sağlık Sekreterliğine, Sağlık Müdürü Sekreteri Hıdır Uzer Kars iline tayin edildi. Ancak Uzer'in tayini son anda MHP'liler tarafından durduruldu. Akçaakale Sağlık Ocağında görevli Mehmet İnönü Kars iline, Ziraat Bankası Şube Müdürü Haydar Han Malatya iline sürüldü. Haydar Han 26 yıldır memurdu ve emekliliğini bekliyordu. Ziraat Bankası Memuru Hüdai Aslan ise Nizip ilçesine atandı.

Türkmen köyünde selden pancar tarlaları söküldü, birçok ev ve dam yakıldı. Ancak devlet şimdiye kadar hasar tespitinde bile bulunmadı. (Fotoğraf: Aydınlık)

Selden bu yana

Ereğli'nin Türkmen köyünde, hasar tespiti yapılmadı

KONYA (ÖZEL)

Konya'nın Ereğli ilçesine bağlı Türkmen köyünde selden bu yana üç hafta geçmesine rağmen hasar tespiti yapılmadı. Binbir güçlükle yetiştirdikleri pancarın da sel sularına kapıldığını belirten Türkmen köylüleri şimdiye kadar Ziraat Bankasından borçlarının ertelendiğine dair hiç bir bilgi almadıklarını açıkladılar. Devletin hiç bir yardımda bulunmadığını ifade eden Türkmen köylülerinden Süleyman Özşahin, "Bir yandan pancar paraları ödenmezken, öte yandan selin getirdiği zarar köylüyü iyice zor durumda bıraktı. Hükümetin ilgisizliği köylüyü ekimden vazgeçmeye zorluyor" dedi.

Türkmen köylüleri zararlarının derhal ödenmesini ve borçlarının ertelenmesini istediler.

Fuarlara gönderilen gıda maddeleri ve konservelerin, elçilik personeline dağıtılmasına dışişleri izin vermiş

Mısır ve Libya Fuarlarına gönderilen gıda maddeleri, elçilik personeline dağıtıldı

● Libya Fuarına konserve gönderen bir firma yetkilileri olayı bir "ticari skandal" olarak nitelendirdi.

HABER MERKEZİ

Tanıtma amacıyla yurt dışındaki fuarlara gönderilen gıda maddeleri ve konservelerin yurt dışındaki pazarlama firmaları yerine, o ülkelerdeki Türkiye elçilik ve konsolosluk personeline dağıtıldığı öne sürüldü. Teşhir için gönderilen malların elçilik personeline dağıtılmasına Dışişleri Bakanlığının izin verdiği bildirildi.

Son olarak Mısır ve Libya da düzenlenen fuarlara gönderilen malların da bu ülkelerdeki elçiliklere dağıtılması üzerine, konuyu basına açıklayan firma yetkilileri olayı büyük bir ticari skandal olarak nitelendirdiler. Libya fuarına konserve gönderen bir firmanın yetkilileri, bu zihniyetle ihracatı artırmanın düşünülemeyeceğini belirterek şöyle dediler: "Gönderdiğimiz konserveler yabancı ülkelerdeki pazarlamacılar yerine, elçilik personeline dağıtılacaksa, biz artık yabancı fuarlardaki Türk pavyonlarına mal göndermeyiz."

MHP'lilerin Yozgat'ta estirdiği terör sonucu göçe zorlanan mahalle halkının ihtiyacı olan alışverişi çocuklar yapıyor. Fotoğrafta merkebe yüklediği suyu, şekeri, sabunu vs. mahallesine götüren çocuklar.

Son beş ayda, dört bine yakın yurttaşın göç ettiği bildirildi

MHP, Yozgat'ta üç mahalle halkını göçe zorluyor

● Alevilerin oturduğu Nohutlu, Çatak ve Eskipazar Mahallelerinde estirilen komando terörüne ilgililer seyirci kalıyor.

ANKARA (ÖZEL)

MHP Yozgat'ta üç mahalle halkını göçe zorladı. Genellikle Alevilerin oturduğu Nohutlu, Çatak ve Eskipazar mahallelerindeki yurttaşların MHP'li komandoların yoğun saldırıları altında bulunduğu bildirildi. Yurttaşların evlerini kurşunlayan, bombalayan komandolar daha sonra evleri işgal ediyorlar. Evinin işgal edilmesini istemeyen yurttaşların evlerini değerinin çok altında satıyorlar.

Yetkili makamların ve güvenlik kuvvetlerinin saldırganları koruması, halkın göç etmesini hızlandırdığı belirtiliyor. Yozgat'tan göç edenlerin Ankara ve İzmir'e yerleşiyorlar. Son beş ayda 4 bine yakın yurttaşın Yozgat'tan göç ettiği öğrenildi.

Yozgat'tan göçe zorlananlar...

HAMDULLAH YANIK

"Yozgat'tan niçin göç ettiniz? Kalma imkanınız yok muydu?" 69 yaşındaki köylü bu sorum üzerine, daldığı düşüncelerden bir an uzaklaşıp içini çekiyor. "Yoktu evlat. Biz sekiz başız. Sekiz yıl önce şehre yerleştik. Arazimiz yoktu. Kıt kanaat geçinmeye çalışıyorduk. Ama onu da çok gördüler."

"Önce evimizi kurşunladılar. Yağmur gibi yağıyordu kurşunlar. Karyolaların altına girdik. Tuvaletimizi bile bombaladılar. Dört yere dilekçe verdim. Dördü de hasıraltı edildi. Canımızı kurtarmak için sabahleyin eşyalarımızı yükleyip buraya geldik." Yozgat'tan Ankara'ya göç eden bir yurttaşın sözleri bu. Yozgat'ı böyle anlatıyor.

Anarşi bir yandan can alırken, diğer yandan da insanları yerinden yurdundan etti. Yıllardır doğup büyüdüğü şehirden, mahalleden insanlar göç etmek zorunda kalıyorlardı. Oysa köyden şehre daha iyi bir yaşam için gelmişlerdi. Toprakları yoktu. Hammallık ve inşaat işçiliği yapıyordu çoğu. Şehrin kenar mahallelerinden birine gecekondu yapmışlardı. Kira derdinden kurtulmuşlardı. Ama bir gecekonduyu çok görmüşlerdi onlara.

"VALİ BÖYLE DERSE..."

İki yıl önceye kadar Alevisi, Sünnisi birarada yaşıyordu. Aynı fırından ekmek alıyordu. Ama şimdi fırın kapılarına "Karasokululara ekmek yok" yazısı asılmış. İnsanlar şehir merkezine inemez olmuş.

Ne olmuştu birdenbire?

Bu sorunun cevabını Ankara'nın Tepecik Mahallesine yerleşen bir yurttaş veriyor. Yozgat'ta bulunan yakınlarının başına daha fazla bir şey gelmemesi için ismini vermiyorum.

"Irk ayırımı yaptılar. Başka türlü milleti bölemezlerdi. Valisi, Emniyet Müdürü... Belediye Başkanı hepsi onların adamı. Heyet olarak Valiye gitmiştik. Bizi makamından kovdu. Ve 'Şimdiye kadar siz yaptınız, biraz da onlar yapacak' dedi."

"BU EV İÇERİDEN KURŞUNLANMIŞ"

Göç olayı aşamalı yapılıyordu. CHP döneminde Alevi yurttaşların evleri satın alınmaya çalışılıyordu. Yeni hükümet işbaşına gelince, para vermeden evlere el koyma başladı. Bu da planlıydı. Önce kurşunlanıyor, sonra da bombalanıyordu. Böylece insanlar korkutuluyor ve sindiriliyordu. Can korkusu artıyordu. İnsanlar kurtuluşu göçte buldu.

Şehirde hedef alınan üç mahalle vardı. Çatak, Eskipazar ve Nohutlu. Buralar Alevilerin oturduğu bölgelerdi. Şehirde bir söylenti yaygın hale gelmişti. "Alevilerin boynunu kesmek lazım." Söylentilerin yoğunlaşmasıyla, bu mahallelere karşı saldırılar da artıyordu.

13 Mayıs 1979 günü kalabalık bir grup MHP'li, Eskipazar Mahallesini kurşun yağmuruna tuttu. Güvenlik kuvvetleri saldırganlar hakkında herhangi bir işlemde bulunmadığı gibi, saldırıya uğrayan vatandaşın evinde arama yapıyordu. Bu zorbalara cesaret veriyordu.

Evi kurşunlanan bir vatandaş yetkili yerlere müracaat ediyor. Bilirkişi heyeti geliyor. Evin sağına, soluna bakıyor. Uzun süre incelemelerden sonra, raporunu yazmaya başlıyor. "Yapılan incelemede, evin dışarıdan değil, içeriden kurşunlandığı anlaşılmıştır."

GÖÇLER BAŞLADI

"Ben dört çocuklu bir anneyim. Ankara'ya geleli 4-5 ay oldu. 300 bin liralık evimizi 75 bin liraya sattık. Buraya yerleştik ama, ne bir işimiz var, ne de yiyeceğimiz ekmek. Komşuların yardımıyla yaşamaya çalışıyoruz."

Eşi sakat olan bu anne, yaşamını böyle özetliyor. Göç edenlerin hemen hemen hepsi aynı durumda. Ya komşuların yanında, ya da eskiden hayvanların barındığı yerlerde kalıyorlar.

Mahalledeki Yozgatlıları dolaşmaya devam ediyoruz. Üç gün önce jandarma tarafından dipçiklenen bir kadınla karşılaşıyoruz. Önce dipçiklenme olayını anlatıyor. Dinliyoruz. Sonra kendisine Yozgat'la ilgili sorular soruyoruz:

—Kaç aile göç etti? Kadın biraz düşündükten sonra, "Biz Eskipazar Mahallesinde oturuyorduk. Mahallemiz 130-140 haneydi. Şimdiye kadar 60-70 hane göç etti. Kalanlar paraları olmadığı için şimdi gelemiyorlar. Ama kalanlar da göç edecek!"

GÖÇ EDENLERİN ÇİLESİ!

Yozgatlı vatandaş Ankara'ya göç etti ama, baskıdan kurtulamadı. Karşısına yine MHP çıktı. Bu kez de güvenlik kuvvetleri aracılığı ile amaçlarına ulaşmak istiyorlardı.

Bir süre önce CHP Genel Merkezinde bir basın toplantısı düzenlendi. Toplantı işkence ile ilgiliydi. Karakolda işkence görenler de katılıyordu bu toplantıya. Yozgat'tan Ankara'ya göç eden yurttaşlardan Uğur ve Güzel Yıldız kardeşler de işkence görenler arasındaydı. İşkence gördüklerini belirten raporları da vardı.

Köstence semtinde bir olayı bahane eden MHP'liler jandarmanın yanına iki kişiyi vererek, mahalleyi dolaşmaya başlıyorlar. Önlerine kim çıktıysa "Bu da vardı" deniliyor ve karakola götürülüyor. Karakolda yurttaşlardan düzmece bir ifade alınmak isteniyor. Vatandaş kabul etmiyor. Kabul etmeyince de falaka başlıyor.

Cemal Peker, Veli Yücel ve Cafer isimli vatandaşlar MHP'lilerin ihbarları sonucu aynı şekilde gözaltına alınıyor. Eşinin suçunu öğrenmek isteyen kadınlar da dipçikleniyor.

Bir yandan komandoların baskısı, diğer yandan karakoldaki falakalar. Yozgatlı göçerlerin çilesi ne zaman bitecek?

açıkça

DOĞAN YURDAKUL

Kastelköylü Cevher ile İslamköylü Süleyman

Büyük Ankara Otelinde üç gün seminer yapan Banker Kastelli Cevher Özden, Başbakan Süleyman Demirel ile de görüşmüş.

Rivayete göre şöyle konuşmuşlar:

Kastelli– Sayın üstadım, sen de köylüsün, ben de köylü.

Demirel– Evet.

Kastelli– Sen Isparta'nın İslamköyü'nden çıktın, barajlar kralı oldun, Başbakan oldun. Ben Trabzon'un Kastel köyünden çıktım, para kralı oldum, milyarder oldum.

Demirel– Eee?

Kastelli– Demem o ki, birbirimizin dilinden iyi anlarız.

Demirel– Anlamamız gerekir.

Kastelli– Öyleyse anlaşalım. Zatıaliniz, birkaç yıl öncesine kadar bizim yaptığımız işlere, teşkilatlanmamış kredi piyasası demiyor muydunuz?

Demirel– Evet diyordum.

Kastelli– Gelin, şu laftaki "ma" hecesini kaldıralım. Bizim işler de teşkilatlanmış olsun.

Demirel– Anlayamadım.

Kastelli– Bunda anlamayacak ne var? Teşkilatlanmamış kelimesinden "ma" hecesini kaldırırsan, teşkilatlanmış olur. Böylece ben de meşruluk, yasallık kazanmış olurum.

Demirel– Kardeşim, daha bir ay önce size döviz bulundurma, iadeten döviz satma, döviz alım bordrosu düzenleme yetkisi vermedik mi? Yetmez mi?

Kastelli– Yetmez. O verdiğiniz yetkilerle sadece yurtdışındaki işçilerden para toplama işini sağlama bağlamış olduk. Ama bizim esas derdimiz devlet güvencesi kazanmak. Vatandaş bize güvenmezse, para yatırmaz, iflas ederiz, batarız.

Demirel– Peki, ne yapmamız lazım?

Kastelli– Yapılacak iş gayet basit. Şu Sermaye Piyasası Kanununu çıkarıvereceksin, bizim işler de devlet güvencesi kazanacak.

Demirel– İyi ama, bundan bizim çıkarımız ne olacak?

Kastelli– Sen IMF'ye rağmen yatırımları artırmak istemiyor musun?

Demirel– İstiyorum.

Kastelli– Sanayiciler yatırım yapmak için sermaye sıkıntısı çekiyor mu?

Demirel– Çekiyor.

Kastelli– Sermaye Piyasası Kanununu çıkardın mı, hisse senetleri ve tahvillerin değeri artacak. Tasarruf sahipleri paralarını tüketime veya bankalara yatıracaklarına, bana gelecekler. Ben de böylece sanayicilere büyük kaynaklar sağlamış olacağım.

Demirel– Güzel söylüyorsun ama olmaz.

Kastelli– Neden olmaz?

Demirel– Bir kere Hoca itiraz eder. Faiz haramdır, maramdır gibi laflar eder.

Kastelli– Sen ona bakma, işine gelirse "şaka yapmıştım" der geçer.

Demirel– Halk Partisi itiraz eder. Lumpenler, gangsterler hakim sınıf oluyor diye patırtı ederler.

Kastelli– Olduysak onların zamanında olduk. 1979'da 3 milyar cirom vardı. Anlayacağın, köşeyi onların zamanında döndüm, bir şey diyemezler. Üstelik onların beyinlerini de transfer ediyorum.

Demirel– O da nasıl oluyor?

Kastelli– Eski Hazine Genel Müdür Yardımcısı Haluk Gürsel, şimdi benim dış ilişkiler genel koordinatörüm. Üstelik CHP'nin Maliye Bakanı Ziya Müezzinoğlu'nun IMF ile görüşmelerini yürütenlerdendi. Ben işimi sağlama bağlarım, sen merak etme.

Demirel– Vallahi, bu işe aklım yatmaya başladı.

Kastelli– Yatar, yatar. İstanbul'a geldiğinde bize misafir ol. Bir köşk kapattım, 150 milyona. Bedava sayılır. Çiftehavuzlar'da, İparların yalısı. Görüşmemizi benim köşkte sürdürelim.

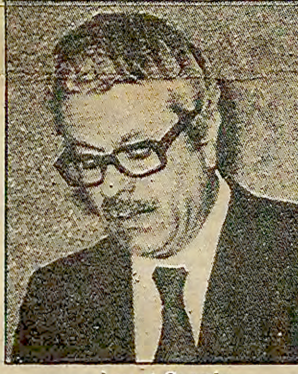
Demirel– Hay hay, sürdürelim.

Özal ve Sezgin AET'ye tam üyeliğe karşı

Dışişleri Bakanlığında ve Bakanlar Kurulunda AET'ye tam üyelik konusunda muhalefet var

Korkut Özal

İsmet Sezgin

● AET, Türkiye'nin önerilerine karşı cevabını hazırlıyor.

● İstanbul'da 29 Mayısta yapılacak toplantıya tam üyelik konusu getirilmeyecek.

ANKARA (ÖZEL)

Avrupa Ekonomik Topluluğu (AET) Bakanlar Konseyi 4-5 Mayıs tarihlerinde yapacağı toplantıda Türkiye'nin Toplulukla ilişkilerinin canlandırılması konusunda yaptığı önerilere karşı cevabını hazırlayacak. AET'nin karşı cevabı 29 Mayısta İstanbul'da yapılması beklenen Türkiye-AET Ortaklık Konseyi toplantısında ele alınacak.

Bu arada Türkiye'nin Topluluğa tam üyeliği meselesinin ise, İstanbul toplantısına getirilmeyeceği bildirildi. Dışişleri Bakanı Hayrettin Erkmen, Avrupa'da yaptığı açıklamada Türkiye'nin Topluluğa tam üyelik için başvuracağını söylemiş, ancak daha sonra bu konuda resmi bir başvuruda bulunulmamıştı.

AET'ye tam üye olunmasına karşı gerek Dışişleri Bakanlığında gerekse hükümet içinde çok sayıda yetkilinin karşı çıktığı öğrenildi. Özellikle Türkiye dış ekonomik ilişkilerinin sorumluluğunu üstlenen Başbakanlık Müsteşarı ve DPT Müsteşar Vekili Turgut Özal'ın ve Maliye Bakanı İsmet Sezgin'in Türkiye'nin henüz Topluluğa tam üyelik için başvurabilecek durumda olmadığı görüşünü paylaştıkları bildirildi. Hükümetin birçok üyesi de İsmet Sezgin'le aynı görüşü paylaşıyor.

Dışişleri Bakanlığındaki uzmanların büyük bir kısmı da tam üyeliğe karşı tutum alıyorlar.

Buna karşılık bir dönem AET nezdinde Türkiye'yi temsil eden Tevfik Saraçoğlu'nun Yunanistan'ın Topluluğa üye olmasından sonra, Türkiye'nin tam üyelik şansını kaybedeceğini iddia ederek hemen başvuruda bulunulmasını savunduğu bu görüşün Erkmen'i de belli ölçüde etkilediği bildiriliyor.

AET'nin 4-5 Mayısta yapacağı toplantıda ise özellikle Avrupa'daki işçilerimizin serbest dolaşımı, tarım ürünlerine sağlanacak kolaylıklar konuları üzerinde Türkiye'yi tatmin edici bir çözüm arayacağı belirtiliyor.

Sıkıyönetim izin vermeyince trafoları törensiz olarak hizmete sokan Kartal Belediye Başkanı Ali Büklü

Sıkıyönetim izin vermeyince, trafolar törensiz açıldı

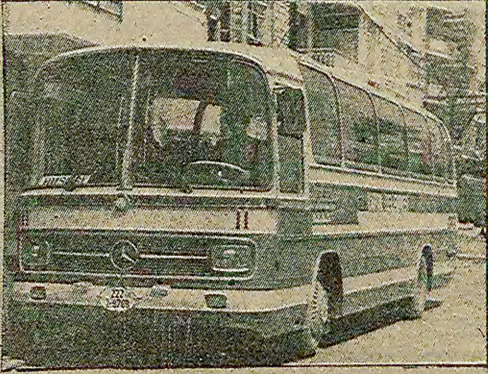
AYTEN ERBAY

Kartal Belediyesince 1976 yılında yapımına başlanan yedi trafo 29 Nisan günü sıkıyönetimin izin vermemesi nedeniyle Kartal Belediye Başkanı Ali Büklü tarafından törensiz hizmete sokuldu.

Törenin yapılmaması üzerine makamında bir açıklamada bulunan Kartal Belediye Başkanı, alınan beş yeni otobüsün 7 Mayıs tarihinde halkın hizmetine sunulacağını da belirterek şöyle dedi:

"Bu beş araçtan bir tanesini Kartal-Şişli arası sefere koyacağız. Diğer dört tanesini ise Kadıköy-Kartal seferlerine ekleyeceğiz. Ücretleri Kartal-Kadıköy aynı, Kartal-Şişli ise 20 lira olacak."

Halkın ulaşım sorunlarının kısmen de olsa çözüleceğini umduğunu söyleyen Başkan "Bu arabalardan bir tanesini hafta sonları halkın gezme hizmetine sunacağız. Çok ucuz fiyata kiralayabilecekler" dedi.

Kartal Belediyesi ulaşım sıkıntısını hafifletebilmek için 5 adet yeni otobüs satın aldı. Fotoğrafta 7 Mayısta hizmete girecek otobüslerden biri

Carter'ın başı dertte. Bir yandan Ortadoğu sorunu, bir yandan ülke içi ekonomik sorunlar ABD Başkanını kıskaca aldı

ABD ekonomisi, yeni bir durgunluk dönemine girdi

● Durgunluk özellikle otomobil, çelik ve konut sanayilerinde görülüyor.

DIŞ HABERLER SERVİSİ

ABD ekonomisinin yeni bir durgunluk dönemine girdiği açıklandı. ABD ekonomisi durgunluğu en son olarak 1974-75 yıllarında yaşamıştı.

Durgunluğun belirtileri şunlar: Sanayi üretimi hızla düşüyor. Dayanıklı mallar için verilen siparişler azalıyor. Durumu zaten kötü olan konut sanayisi yeterli kredi bulamıyor.

ABD sanayisinin candamarlarından biri olan otomobil sanayisinin merkezi Detroit bir felaket bölgesi haline geldi. Son bir yıl içinde otomobil şirketleri 787 bin işçiden 270 binini işten çıkardı. İthal malı ufak otomobillerle rekabet edemeyen bu sanayi yarı kapasiteyle çalışıyor.

Otomobil sanayisinin olumsuz etkileri yayılmaya başladı bile. En büyük alıcısı otomobil şirketleri olan çelik sanayisinde siparişler yüzde elli azaldı. Gözlemciler birçok fabrikanın kapanmasının ve işçi çıkarmaya başlanmasının an meselesi olduğunu söylüyorlar. Tüm ülkede işsizliğin yıl sonuna kadar yüzde 7.5'a ulaşacağı sanılıyor. Amerikalı iktisatçı Alan Greenspan ABD ekonomisinin mart ortalarından beri tepetaklak gittiğini belirttikten sonra ekliyor: "Bunun ılımlı bir durgunluk olmayacağı açık."

AZ TASARRUF GEREKİYOR

Konunun uzmanları bu durumda Amerikalı tüketicilerin kilit bir rol oynayacağını söylüyorlar. ABD Milli Ekonomik Araştırma Bürosu Başkanı Feldstein, "Tüketiciler görülmemiş derecede harcama yapıp, hemen hemen hiç tasarruf yapmayarak ekonominin yürümesini sağladı" diyor. Ne varki 1980 yılı için yapılan varsayımlar Amerikalı tüketicinin harcama eğiliminde olmadığını gösteriyor. ABD'li ekonomistler, tüketicilerin, önlerinde zor günler bulunduğunu düşünerek tasarrufa ağırlık vermeleri halinde, bunun ABD ekonomisi üzerindeki etkisinin çok ciddi olacağını belirtiyorlar. Amerikalı tüketicinin tasarruf eğiliminde yüzde 1'lik bir artış bile, 20 milyar dolar harcanması kısıtlaması anlamına geliyor. Elbette oran yüzde 3-4'e ulaşırsa, ABD ekonomisinin durumu daha da kötüleşecek.

Durgunluk dönemlerinde şirketlerin kârları da azalıyor. Nitekim ABD'de petrol şirketleri dışında diğer birçok şirketin kârlarında geçen yıla oranla bir düşüş var. İflasın eşiğindeki Chrysler otomobil şirketinin durumuna başka şirketlerin de düşebileceği yaygın bir görüş.

ABD Başkanı Jimmy Carter

ÜÇÜNCÜ DÜNYANIN BORÇLARI:

ABD'de ekonominin durumu ve şirketlerin borçları tartışılırken geçtiğimiz hafta Almanya'nın Hamburg kentinde yapılan IMF toplantısında daha da ciddi bir mesele ele alınıyordu. Bu, Üçüncü Dünya ülkelerinin gittikçe artan borçları meselesiydi.

Gerçekten de gelişmiş sanayilerdeki buhranlardan en fazla Üçüncü Dünya ülkeleri sıkıntıya düşüyor. Nitekim bu ülkeler mevcut borçlarının muazzam miktarları bulan faizlerini nasıl ödeyeceklerini düşünüyorlar. Öte yandan Batı ekonomilerinin buhrana düştüğü şartlarda borç para bulmak da bu ülkeler için iyice zorlaşıyor. Ayrıca, ABD'deki durgunluk, Üçüncü Dünya ülkelerinin mallarını sattığı bazı pazarların daralması anlamına da geliyor. Bu yüzden gelişmekte olan ülkeler de büyümelerini frenlemek zorunda kalıyor.

NE OLACAK?

Carter yönetimi şu anda bütün dünyayı etkileyebilecek durgunlukla uğraşacak yerde, ABD'de yüzde 18'e ulaşan enflasyonu nasıl durduracağını düşünüyor. Ne varki durgunluğun Kuzeydeki sanayi merkezlerinde daha yaygın olması da Carter'ı kaygılandırıyor. Çünkü Carter'ın yeniden Başkan seçilebilmesi için bu eyaletlerde kazanması gerekli. Şimdi ABD mali çevreleri Carter'ın ekonomiyi canlandırmak dolayısıyla yeniden seçilme şansını artırmak amacıyla enflasyona karşı alınan bazı önlemleri yumuşatmasından çekiniyorlar.

Kanunsuz, kitapsız yetkililer

(Baştarafı 1. sayfada)

araştırıldığı zaman müsteşarlığa "içerde kanun kaçakları vardı" diye yalan söyleyeceksin. Bu yalanların ve dolanların kanunsuzluğu ortaya çıktığını sanacaksın, öyle mi Kayseri Emniyet Müdürü Ali Özen?

Adalar ilçesinde TİKP ilçe örgütünün duvarına merdiven dayayacaksın. Partinin tüzüğü ile tescilli bayrağını çekip indireceksin. Alıp kaçacaksın, sonra da parti bayrağının yanında Türk bayrağı olmadığı için bu işi yaptığını söyleyeceksin. Bu partinin millî bağımsızlık davasına nasıl bağlı olduğunu, Türkiye Cumhuriyeti bayrağını her türlü gerici ve emperyalist saldırıya karşı nasıl dalgalandırdığını görmezlikten geleceksin. Sonra da kanundan, kitaptan sözedeceksin. Öyle mi sayın yetkili?

Beşiktaş TİKP ilçe örgütüne geleceksin. İçerde kimsenin olmadığı bir sırada kapıyı kırıp içeri gireceksin. Partinin bayrağını çalacaksın. Hiç bir kanunla kendini sınırlandırılmış hissetmeyeceksin. Sonra da anarşiyle mücadele ettiğini söyleyeceksin, öyle mi sayın görevli?

Demokratik hukuk devletinden söz edeceksin. İşkenceyi sürdüreceksin. Vatandaş haklarından söz edeceksin. Vatandaşı çoluğu çocuğu ile kurşunlayacaksın. Hak hukuk diyeceksin. Hakkı hukuku çiğneyeceksin. Uygarlıktan söz edeceksin. 1 Mayıs'ı bahar bayramı ilan edeceksin. Anarşinin üzerine yürümekten söz edeceksin. Anarşinin bir kanadı ile kolkola gireceksin. Siyasi partilerden demokrasinin [illegible] söz edeceksin. Siyasi partilerin kapılarını kırdıracaksın. Milletten söz edip milleti kamplara böleceksin.

Sonra da bu milletin sana karşı çıkmasını, mücadele etmemesini, isteyeceksin, öyle mi Demirel?

141 ve 142...

(Baştarafı 1. sayfada)

suçların sıkıyönetim ilanına neden olan yaygın şiddet eylemlerinden [illegible] madiği bildirildi.

TCK'nın 141 [illegible] muhalefet [illegible] dan yargılanan [illegible] üsteğmenin Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Mahkemesince beraat edilmesi kararını Askeri Yargıtay 4. Dairesi bozdu. Kararın bozulmasından sonra Askeri Yargıtay Daireler Kurulu'na gönderilen dosya hakkında da, Kurul 1980/50 esas numarasıyla aldığı kararla TCK'nın 141 ve 142'nci maddelerindeki suçlara Sıkıyönetim Mahkemelerinde bakılmaması gerektiği kanaatine vardı.

Sıkıyönetimin ülkedeki yaygın şiddet eylemlerinden dolayı ilan edildiği belirtilen Askeri Yargıtay Daireler Kurulu kararında daha sonra şu görüşler yer aldı:

"Sıkıyönetim Askeri Mahkemelerinin görevi, 1402 sayılı kanunun 13, 14, 15. maddelerinde gösterilmiştir. 16. maddesinde ise sıkıyönetim komutanının bölgesine has emir ve tedbirlere aykırı davranışlarla ilgili görev ve ayrıca müeyyideler belirlenmiştir. Zikredilen 14. madde, özel [illegible] teşkila[illegible]leri içine [illegible] madde ise, sıkıyönetimin ilanından sonra işlenen suçlardan [illegible] miştir. Bu maddenin (A) bendinde yazılı (TCK'nın ikinci kitabının [illegible] fasıllarında [illegible] kişiliğine [illegible] işlenen suçlar) sıkıyönetim komutanının nezdinde kurulu Askeri Mahkemede bakılacağı hükme bağlanmıştır. TCK'nın 141 ve 142. maddelerinde gösterilen suçlar, bu bendin kapsamındadır. Ancak gösterilen [illegible] ilgili davaların Sıkıyönetim Askeri Mahkemelerinin kapsamına girmesi, sıkıyönetim ilanı sebeplerine [illegible] sıkıyönetim faaliyetleri [illegible] olması [illegible] olmasıyla [illegible].

TCK'nın 141 ve 142. maddelerinde gösterilen [illegible] açıklanan [illegible] yaygın şiddet [illegible] den de [illegible] 141 ve [illegible] deki eylemlerin [illegible] dönüşmesi [illegible] sıkıyönetimin [illegible] gerekli kı[illegible] varılmaktadır."

Demirel...

FEYZİOĞLU MİTİNGTE YOK

Öte yandan, Cumhuriyetçi Güven Partisinin MİSK'in Kayseri'de düzenlediği mitinge katılma yolunda bir karara varmadığı ve Genel Başkan Turhan Feyzioğlu'nun mitinge katılarak bir konuşma yapacağı yolundaki söylentilerin doğru olmadığı öğrenildi. Feyzioğlu'nun miting günü Kayseri'ye gitme nedeninin, partisinin merkez ilçe kongresine katılmak olduğu bildirildi. Öte yandan, merkez ilçe kongresinin MİSK mitingi ile aynı güne denk gelmesinden CGP'nin "hoşlanmadığı" bu tarihi değiştirmeye çalıştığı, ancak davetiyeler gönderildiği için kongreyi aynı gün yapmak zorunda kaldığı öğrenildi.

Erbakan...

(Baştarafı 1. sayfada)

kullanmak istediğini" belirterek bildirmeyi [illegible] şöyle dedi:

"1 mayıs mitinglerinde yabancı devlet başkanları ve liderlerinin resimlerini taşımayın, yabancı ideolojilere ait sloganlar atmayın ve gösteri yapmayın demeye bu ülkenin valilerinin mecbur bırakılmasının acıklı olduğunu" savunan Erbakan, "Hükümetin Batıya bağlı, İsrail yanlısı politika takip etmesinin millet tarafından tasvip görmediğini" söyledi.

Bakanlar Kurulu yağ grevini erteledi

ANKARA (ÖZEL) MARSA(Margarin Sanayii) Şirketi işyerlerinde yapılacak grev Bakanlar Kurulu kararıyla 30 gün ertelendi.

Türkiye Gıda Sanayisi Sendikası tarafından alınan grev kararının uygulanmasının "memleket sağlığı" ve "millî güvenliğimiz" açısından ertelendiği Resmi Gazetede yayınlanarak açıklandı.

Irkçıların...

(Baştarafı 1. sayfada)

ranlık çevrelerde yankısını bulmuş ve bunlar bekledikleri günlerin geldiği inancıyla ortalığa dökülmüşlerdi. Irkçılık Türkiye'de de ortalığa sürülmeye başlanmıştı. Ve bu faaliyetlerin yıllar sonra Hitler Almanyası'nın gizli yazışmalarında ortaya çıkan belgelerde bizzat Almanya tarafından beslendiği belirlendi.

Saracoğlu hükümetinin savaş yılları içinde, Almanya'ya yanaşan politikası, ırkçılar için bulunmaz bir zemin yaratıyordu. Irkçılar Türkiye'nin Almanya'nın yanında savaşa girmesini istiyorlardı. Türkiye savaşa girecek, Almanya, İtalya ve Japonya'nın yanı sıra Türkiye de faşist mihver devletleri arasında "şerefli" yerini alacak ve bu sayesede Arabistan'dan Türkistan'a kadar bütün bölge Türk hakimiyeti altına girecekti. Alman işbirlikçiliği ve ırkçılık kolkola yürüyor ve yoğun bir anti-komünizm kampanyası yürütülüyordu.

1944 yılında ufukta görünen hezimet Türkiye için de bir dönüm noktası olmaya başladı. Cumhurbaşkanı İnönü ve hükümet Almanya'dan yavaş yavaş uzaklaşmaya çalışırken, ırkçıların da hayalleri başlarına yıkılmaya başlıyordu. Bu ortam içinde ırkçılar hükümete karşı bir saldırı kampanyası başlattılar. "Hükümet komünistleri koruyordu"... Irkçı ve Turancı Nihal Atsız, Orhun dergisinde hükümeti "komünistleri korumakla suçlayan" yazılar yayınladı. Yazılarında yazar ve öğretmen Sabahattin Ali'ye saldırıyordu.

Türkeş o günleri anlatırken şunları söylüyor:

"3 Mayısın yaratılmasına ve arkasından Türkçülüğe karşı o meşhur Haçlı seferinin açılmasına sebep, âlim, yazar ve tarihçi Nihal Atsız'ın zamanın Başbakanı Saracoğlu Şükrü'ye yazdığı açık mektuptur. Bu açık mektuplar o sıralarda çok azıtmış bulunan yerli kızılların faaliyet maksatlarını hükümete bildirmek ve dikkati çekmek üzere kaleme almıştı... 1944, 3 Mayısına kadar Türkiye Cumhuriyeti idaresi Turancılığı ve ırkçılığı iç politikada geniş ölçüde uygulamaya çalışmış ve bu yönde telkin ve propaganda mahiyeti taşıyan resmi yayınlar ve demeçler geniş ölçüde yer almıştır." (1944 Milliyetçilik Olayı, s.25-29)

Türkeş'e göre o tarihe kadar "ırkçı ve Turancı" olan Türkiye Cumhuriyeti idaresi "haçlı seferine" girişmişti. Irkçıların Kara Gün olarak ilan ettikleri ve bugün MHP ve Türkeş tarafından her yıl anılan 3 Mayıs gününe gelen olaylar adım adım gelişti.

Yazar Sabahattin Ali kendisini "vatan haini" diye suçlayan Nihal Atsız hakkında 3 Mayıs günü dava açtı.

Irkçılar bu davayı gövde gösterisi yapmak için kullanmaya kalkıştılar. Mahkeme için Ankara'ya giden Atsız istasyonda bir grup ırkçı tarafından gösterilerle karşılandı. Ertesi gün mahkemenin önü bir gösteri alanı haline getirilmek istendi. Daha sonra iyice çılgınlaşan ırkçılar sokaklarda Nazım Hikmet ve Sabahattin Ali'nin kitaplarını yakarak gösterileri sürdürdüler. Emniyet görevlileri müdahale etti ve çok sayıda genç gözaltına alındı. Irkçılar bu olay nedeniyle 3 Mayısı "Kara Gün" ilan ettiler.

8 Mayıs günü Akşam gazetesinde çıkan bir haberde Atsız'ın avukatı Hamit Şevket Nihal'in avukatlıktan çekildiği açıklanıyordu. Nihal açıklamasında şunları söylüyordu;

"Vicdanımın sesi bana Sabahattin Ali'nin tuttuğu yolda nasıl bir mevzi almama mani oluyorsa, Nihal Atsız'ın taşıdığı fikri müdafaadan da o surette uzaklaşmamı emrediyor. Ne komünist, ne ırkçı veya Turancı, ne Nazist değilim".

Ertesi gün Ulus gazetesinde başyazar Falih Rıfkı Atay yazdığı yazıda "ırkçılık ve Turancılığın milli birliğin ve Türkiye'nin düşmanı olduğunu" söylüyordu. Atay şunları yazmıştı:

"Türk gençliğine ırkçılık ve Turancılık cereyanlarının aslını, faslını, yalancılığını ve tehlikeliliğini apaçık anlatmak lazımdır. Bizler gibi memleketin işlerini yakından takip eden dostlarımız ve düşmanlarımız bilirler ki Büyük Millet Meclisi Türkiyesinin birlik ve barış gayelerini tenkid edecek hiç bir tahrik muvaffak olamaz. Bu maskeye bürünerek bazı saf suları bir müddet bulandırmak istidadı gösterse bile halkın ve gençliğin akıl sağlığı maske altını görmekte geçikmez. Irkçılık ve Turancılık Anayasa prensiplerinin zıddıdırlar. Irkçı ve Turancı Cumhuriyet Halk Partisinden olamaz. Irkçılar ve Turancılar milli birliğin ve Türkiye'nin tehlikesidirler. Biz Türkiye Türkçüsü ve Türkiye istiklalcisiyiz".

Alman ırkçılığının Almanya'ya ve dünyaya getirdiği acı ırkçıların sonu artık apaçık ortaya çıkarken Türkiye'deki ırkçılara karşı da tepkiler artıyordu.

10 Mayıs 1944 günü Sabahattin Ali ile Nihal Atsız'ın davası sonuçlanıyor ve Atsız hapse mahkum oluyordu. Irkçıların olayları büyütme çabalarına karşılık Sıkıyönetim Nihal Atsız'ı tutukluyor ve bu olayı bir dizi yeni tutuklamalar takip ediyordu. 19 Mayıs 1944 günü Akşam gazetesi "Gizli bir teşkilat açığa çıkarıldı" başlığı ile şu haberi veriyordu;

"Son günlerde hükümetçe kapatılan Orhun mecmuası sahibi Nihal Atsız ile konservatuar öğretmenlerinden Sabahattin Ali'nin Ankara'da görülen mahkemesi sırasında Nihal Atsız lehine yapılan taşkınlıklar dolayısıyla nezaret altına alınmaları zarureti hasıl olan bazı kimseler nezdinde çıkan evrakın verdiği şüphe üzerine Nihal Atsız, Reha Oğuz Türkkan ve Zeki Velidi ile Doktor Hasan Ferit Cansever'i İstanbul'da bulunan evlerinde ve daha bazı yakın arkadaşları nezdinde İstanbul Örfi İdare Komutanlığınca aramalar yapılmış ve elde edilen vesikalar tetkik edilmiştir. Bu vesikaların tetkikinden elde edilen netice ve kanaate göre Teşkilatı Esasiye (Anayasa) kanunumuzun tesbit ettiği esaslara aykırı olarak ırkçılık ve Turancılık gayeleri güden ve son zamanlarda faaliyetlerini arttırdıkları, bu yolda tertipler aldıkları ve anlaşmalar imzaladıkları bilhassa görülen bu kimselerin Teşkilatı Esasiye kanunu ile müesses bugünkü rejimimize ve vatandaşların hakiki milliyetçilik telakkilerine aykırı umdeleri ve bu umdelere varmak için gizli cemiyetleri, faaliyet programları, teşkilat ve propaganda organları hatta muhaverelerini gizli tutmağa matuf şifreleri ve parolaları vardır. Bu mahiyetteki faaliyet Teşkilatı Esasiye Kanunumuza aykırı ve Türk Ceza Kanunumuza göre suç vasıflarına haiz olduğundan failleri hakkında selahiyetli adli merciler tarafından kanuni takibat yapılmak üzere işe el konmuştur."

Böylece o sıralarda kamuoyunda "Irkçılar Davası" diye bilinen dava başladı. İstanbul Sıkıyönetim Mahkemesinde yapılan dava sonunda aralarında Atsız'ın da bulunduğu sanıklar mahkum oldu. Sanıklardan birisi de "Atsız'ın görüşlerini destekleyen" ve o sırada "üsteğmen" olan Alparslan Türkeş'ti. Daha sonra Askeri Yargıtay kararı bozdu ve sanıklar beraat ettiler. Davanın üstü örtüldü. Ancak o dönemde Hitler Almanyasının Türkiye'de yürüttüğü yıkıcılık ve casusluk faaliyeti ve ırkçılık olayı hâlâ aydınlatılmadı.

Bu döneme ışık tutması ve MHP'nin ideolojisinin temelinde yatan ırkçılık düşüncesinin o yıllarda nasıl ortaya çıktığını resmi bir belge ile açıklıyoruz. Bu belge Emniyet Genel Müdürlüğünün 1944 yılında ırkçılık ve Turancılıkla ilgili olarak hazırladığı gizli rapordur.

YARIN: Irkçılık raporu

Uğurlar olsun Demirel

(Baştarafı 1. sayfada)

gelmiş. Herhalde MHP'lilerin miting öncesi hazırlıklarını çok beğenmişler ve böylesine bir gösteriden mahrum kalmak istememişler. Gazetemizde resimlerini de bastık MİSK, MHP, ÜYD imzalı duvar yazılarında komandolar "kızıl kelle avcıları" olduklarını ilan ediyorlar. Demirel'in Valisi Babür Ünsal'ın da yakın himayeleri ile Kayseri'de terör estiriyorlar. Şimdi sayın bakanların yanında daha bir mesut olmuşlardır. Öyle ya artık Kayseri'de yaptıkları hükümetin de yakın ilgi ve desteğini görüyor.

Devlet Bakanı ve İçişleri Bakan Vekili Orhan Eren'in toplantıya katılıp katılmadığını bu yazıyı yazdığımız sırada henüz öğrenememiştik. Kendileri her olaya yetişen ve açıklamalar yapan bir yetkilimiz. Tarsus katliamı olduğu sırada oraya şöyle bir yarım saatliğine uğramıştı. Yakınlarını kaybeden yüreği yaralı Girne Mahallesine gittiğimizde halk bize Orhan Eren'in ziyaretini ve açıklamasını nasıl yaptığını anlattı.

Eren, mahallenin ortasından geçen NATO yolunun üzerinde arabadan inmiş, şöyle bir uzaktan mahalleyi seyretmiş ve arkasından o meşhur açıklamasını yapmış. Kendisinin yakından inceleme yaptığını ve öldürülen vatandaşların devlet kuvvetleri tarafından değil, anarşistler tarafından kurşunlandığını iddia ettiği meşhur açıklamayı mahalleli büyük bir kızgınlıkla anlatıyordu. Bakanın yalan söylediğini, olay yerinde çok kısa bir inceleme yapan herkes rahatça görebilirdi. Bizim Bakan nedense görememiş. Aslında görmek istememiş. Halkı düşman görenin, göremeyeceği gerçekler ülkemizin her yanında var. Adana'da, Ceyhan'da, Kadirli'de yapılan işkenceleri olayı yaşayan ve gören yurttaşlarımızdan bizzat dinledim.

Tarsus'ta silahlarını halka çevirenin yeri Türkeş'in mitingidir. Kadirli'de, Ceyhan'da kitapçı dükkanını basıp yağmalayanın dostu, ancak duvarlara "kızıl kelle avcılarıyız" diye yazanlar olabilir.

Demirel bölücülük ve kamplaşma tutumuyla belli bir geleceğe doğru yol almaktadır. Türkeş'in koluna girerek kaz adımlarıyla nereye gidilebilirse oraya kadar gidecektir. Haydi uğurlar olsun.

"Yaşayan ünlü" mü, "siyasi mevta" mı?

(Baştarafı 1. sayfada)

karılmıştı. Son on beş yıldır siyasi hayatta hiç duyulmayan bu ismi, yeni kuşaklar, olsa olsa basında konu edilen "renkli evliliği" ile anımsayabilirlerdi.

Bu, TRT'nin Demirel borazanı olduğunun yeni bir örneğiydi dedik. Gerçekten de, Gülek, öyle bir sohbet mizanseniyle izleyiciye sunuldu ki, daha ağzını açar açmaz, Türkiye'deki seçim sisteminin kötülüklerinden, Başkanlık sisteminin faziletlerinden ve "Anayasayı değiştirmenin zaruretinden" söz etmeye başladı. Zaten TRT de bu ismi boşuna seçmemişti: Gülek, AP çevrelerinin bugün gündeme getirdikleri Anayasa değişikliği, Başkanlık sistemi, tek parti yönetimi gibi anti-demokratik fikirleri öteden beri savunuyordu. Ve üstelik bunların bugün eski bir CHP'liye söyletilmesi "Sezarın hakkı Sezara", iyi bir taktikti.

Gülek konuşması boyunca, Türkiye'de "otoriter demokrasi yokluğunun" doğurduğu sıkıntılardan, nisbi temsil sisteminin yarattığı istikrarsızlıktan söz etti durdu.

Seçim kanunu değiştirilip "dar bölge seçim sistemine" gidilmeliydi. Bu, küçük partilerin ortadan kalkması anlamına gelirmiş, ne gam, maksat "istikrar sağlansın"dı. Cumhurbaşkanı doğrudan seçilmeliydi.Eh böyle olunca da, haliyle "Başkanın yetkileri bir miktar artırılmalıydı". Ve ilginçti, Gülek bütün bu anti-demokratik, keyfi otorite öneren fikirlerini hep, "demokrasi" ve "halk egemenliği" adına savundu.

Biz bu vesileyle "ünlü"nün bir özelliğine daha tanık olduk: Gülek, politikacılığı sırasında, rakiplerine parmak ısırttıran parlak seçim propagandası taktiklerini ve gözboyama yöntemlerini Amerikan politikacılardan [illegible] öğrendiğini övererek anlattı.

ve Gülek'in, ekranda sevecen bir aile babası ve engin kütüphanesi içinde "üstünlüğü tartışılmaz bir bilgi ummanı" olarak tanıtılması, TRT'nin de bu propaganda tekniğini iyi kavradığını gösteriyordu.

ÜYD' lilerin üç yurttaşı katletmesinden sonra

Sünni yurttaşlar Pınarlar'ı terketmeye başladı

TUNCELİ (ÖZEL) ÜLKÜ Yolu Derneği üyelerince üç yurttaşın katledilmesinden sonra Pertek'in Pınarlar nahiyesinde Sünni yurttaşlar göç etmeye başladı. Olayın hemen ertesinde göçlerin başladığı, 20'ye yakın ailenin göç ettiği öğrenildi. Göç eden birçok Sünni yurttaş, evini, malını ve davarını geride bırakarak gitti. Kalan Sünni yurttaşların ise öteden beri Alevilerle birlikte nöbetleşerek birbirine kattıkları davarlarını ayırdı.

Öte yandan Alevi yurttaşlar ise İçişleri Bakanlığına, Tunceli Valiliğine ve Sıkıyönetim Komutanlığına verilmek üzere bir dilekçe yazarak imzalamaya başladılar. Dilekçede, nahiyelerinde kışkırtıcılık yapan ve suç işleyenin bir avuç kişi olduğu, suçsuz günahsız komşularının malını mülkünü terkedip gitmesinden taraf olmadıklarını, yıllardır birarada kardeşçe yaşadıklarını belirttiler.

30 Nisan günü ise Tunceli Valisi Ümmet Ünalan nahiyeye giderek halkla bir sohbet toplantısı yaptı. Toplantıda Vali halkı birlik ve beraberliğe çağırdıktan sonra halktan kişiler söz alarak, komşuyu komşuya düşman eden kışkırtıcıların bir an önce cezalandırılmasını istedi

Öte yandan nahiyede gelişen olaylar ve göçlerle ilgili olarak Türkiye İşçi Köylü Partisi Tunceli İl Yöneticisi Sabri Cengiz basına bir açıklamada bulunarak, bu acı ve son derece ızdırap verici görünümü yaratan sorumluların mutlaka cezalandırılmalarını istedi.

TİKP...

(Baştarafı 1. sayfada)

cilerini, İl Başkanı İsmail Şengül başta olmak üzere bütün taraftarları kıyasıya dövdüler. Spor Salonunda sorguya çekilen devrimcilerden 83 kişi akşam saat 23.00 sıralarında serbest bırakıldı.

TİKP Kayseri İl Başkanı İsmail Şengül, Devrimci Liseliler Birliği Başkanı Akif Şimşek, Aydınlık Muhabiri İhsan Şimşek ile TİKP Kayseri il ve ilçe yöneticileri gözaltında tutulmaya devam ediliyor.

"KAYSERİ'DE ZORBALIĞIN SORUMLUSU MHP YANLISI VALİDİR"

Türkiye İşçi Köylü Partisi Başkanlık Kurulu olayla ilgili bir açıklama yaparak, Kayseri'de TİKP'ye yönelen saldırının sorumlusunun MHP yanlısı Vali Babür Ünsal olduğunu belirterek, hükümetin bu kanunsuz uygulamalara son vermesini istedi.

TİKP Başkanlık Kurulunun açıklaması şöyle:

"Partimizin Kayseri İl Binası 1 Mayıs günü polis tarafından basılmış, içeride bulunan 100 civarındaki taraftarımız ve parti yöneticileri dövülerek götürülmüşlerdir. Daha sonra Kapalı Spor Salonuna konan arkadaşlarımıza saldırı ve hakaretler sürmüştür.

"Olay üzerine görüştüğümüz Kayseri Emniyet Müdürü, Vali Babür Ünsal'ın emriyle hareket ettiklerini söylemiştir.

"Türkeş ırkçılarının kara günü olan 3 Mayıs'ta Kayseri'de MİSK tarafından düzenlenen mitingin arifesinde Partimize yapılan bu saldırıyı nefretle karşılıyoruz. Bu saldırı Kayseri'de sahneye konmak istenen tertiplerin bir parçasıdır. Bu tutumu, siyasi partilerin faaliyet özgürlüğünü güvence altına alan Anayasamıza indirilmiş bir darbe olarak değerlendiriyoruz.

"Kayseri'deki kanunsuzluk ve zorbalıkların sorumlusu, Kayseri halkına karşı devlet güçleri ve MHP'li komandolar eliyle terör uygulayan Vali Babür Ünsal'dır.

"Irkçılık bayramı için güçlerini Kayseri'ye yığan, şehirde terör estiren, duvarları "Kızıl kelle avcıları geldi" yazılarıyla dolduran MHP, bu cüretkarlığı Demirel hükümetinin ve Kayseri Valisi Ünsal'ın tutumundan almaktadır.

"Partimize yönelen bu saldırı ve kanunsuzluğun sorumlularının yakasını bırakmayacağız. Demirel'i, Kayseri'de hüküm süren kanunsuzluğa son vermeye ve sorumlular hakkında işlem yapmaya çağırıyoruz.

Öte yandan İçişleri Bakan Vekili Orhan Eren'e bir telgraf çeken TİKP Başkanlık Kurulu üyesi, Hasan Yalçın, Kayseri Valisi Babür Ünsal ve emniyet yetkilileri hakkında işlem yapılmasını istedi.

GÜMÜŞÇÜ: "BU VALİDEN ERGEÇ BUNLARIN HESABINI SORACAĞIZ"

CHP Genel Yönetim Kurulu üyesi ve Kayseri Milletvekili Mehmet Gümüşçü Kayseri'de cereyan eden olaylar ve Vali Babür Ünsal'ın kanunsuz uygulamaları ile ilgili olarak gazetemize verdiği demeçte, "Devletin değil bir partinin militanı olduğu kesinlikle kanıtlanan validen bunların hesabını ergeç soracağız" dedi.

Gümüşçü'nün açıklaması şöyle:

"Babür Ünsal Kayseri'ye Vali olarak atandıktan sonra kentte huzursuzluk giderek yoğunlaşmış ve bugünlerde doruk noktasına ulaşmıştır.

"Devletin yansız temsilcisi olarak değil, bir parti militanı gibi hareket eden Babür Ünsal, Anayasa ve yasaların bağlayıcı hükümlerini bir kenara iterek tam bir Nazi şefi gibi davranmaktadır. Kayseri'de halk Nazi kamplarındaki yaşamı yaşamaktadır. İnsan hakları ve her türlü özgürlük kavramı ayaklar altındadır.

"İrticaya, silahlı sağ eylemcilere alabildiğine ödün veren Vali Babür Ünsal solda olan, bu arada CHP'ye oy veren insanlara ve onların yaşadığı mahalleler üzerine sadistçe yürümektedir. Kayseri'de haksızlığa uğrayanların hukuk savaşı yapma olanakları kalmamıştır. Validen, dolayısıyla kamu görevlilerinden açıkça destek gören sağcı silahlı militanlar Kayseri'de hemen her mahalleye egemen olmuş durumdadırlar. Dövülen, zulmedilen, [illegible], işkence gören insanlar artık başvuracak herhangi bir makam bulamamaktadır, tanıklık müessesesi kesin olarak çalışmamaktadır. Klasik ve yasal yöntemlerle karşı koyup hak arama olanağının ortadan kalktığını gören insanlar yasa dışı eylemlere adeta itilmektedir.

"Vali Babür Ünsal okullarda özellikle yönetici kadrolar üzerinde amansız ve acımasız bir operasyona girişerek çağdaş düşün ve kafa yapısına sahip ne kadar insan varsa hemen hepsinin görevden alınmasını sağlamış ve yerlerine sağcı militanları atamıştır. Şimdi Kayseri'de bütün okullarda yöneticilerle birleşip bütünleşen sağcı militanlar kendi düşüncelerini paylaşmayan hiç bir öğretmen ve öğrenciyi okullara koymamaktadırlar. Bu uygulamanın doğal sonucu olarak, bütün liseler ve okullarda ellişer kişilik sınıflarda 10-12 kişiyle ders yapılmaktadır. Okulların yönetimi, fiilen sağcı militanların elindedir.

"Silah kaçakçılığı sanıkları ile yiyip içen, Çanakkale'de eşi için yaptırdığı villanın demir ve çimentosunu müteahhitlerin karşılıksız sağladığı mahkeme kararı ile saptanan Babür Ünsal için, daha doğrusu namuslu insan için yapılacak tek şey istifadır.

"Solcu avına çıkan, hukuk devleti ilkelerini rafa kaldıran işkenceci Vali Babür Ünsal, 3 Mayısta Kayseri'de yapılacak yürüyüş için sağcı militanların astığı afişler ve dağıttıkları el ilanlarının tamamen bölücü ve kışkırtıcı nitelikte olmasına karşın susmaktadır.

Esnaf dükkanını, sanayici işyerini kapatmaya zorlanmaktadır. Babür Ünsal yine susmaktadır.

"Devletin değil bir partinin militanı olduğu kesinlikle kanıtlanan Validen bunların hesabını er geç soracağız."

CHP'Lİ PARLAMENTERLERDEN OLUŞAN BİR HEYET KAYSERİ'YE GİTTİ

Kayseri'de 1 Mayıs günü meydana gelen olayları yerinde incelemek ve MİSK mitingi sırasında meydana gelebilecek olayları izlemek üzere CHP'li parlamenterlerden oluşan bir heyet Kayseri'ye gitti.

Genel Yönetim Kurulu üyesi ve Kayseri Milletvekili Mehmet Gümüşçü başkanlığındaki heyette, Kayseri Senatörü ve Maliye eski bakanı Ziya Müezzinoğlu, Kayseri Milletvekili ve Gıda Tarım Ve Hayvancılık Bakanı Mehmet Yüceler ve Kayseri Milletvekili Gani Aşık bulunuyor.

Heyet, gezisinin sonuçlarını bir rapor halinde CHP Genel Merkezine sunacak.

CHP Kayseri Senatörü ve Maliye eski Bakanı Ziya Müezzinoğlu, Kayseri'deki terörün devlet terörü niteliği kazandığını söyledi. Müezzinoğlu Kayseri'deki olaylarla ilgili olarak verdiği özel demeçte şunları söyledi:

"Türkiye geneli içinde Kayseri önceleri tümüyle hemen hemen olaysız bir il iken, yeni hükümetin işbaşına gelmesinden bu yana silahlı şiddet olayları görülmemiş boyutlara ulaşmıştır. Geçen yılın sonlarında bir kahvede dokuz hemşerimizin hunharca katledilmesiyle doruk noktasına ulaşan öldürme ve yaralama olayları merkez ve ilçelerde yer yer sürmektedir. Bugüne kadar Kayseri'de öldürülen CHP'li yönetici ve sade yurttaşların sayısı 25'i aşmıştır. Kentin belli mahallelerinde yerleşmiş bulunan ilçelerden gelmiş yurttaşlarımıza uygulanan kitle halindeki işkence olayları sürmektedir.

"Üç yüz bin nüfuslu Kayseri, akşamları ölü bir kent görünümüne girmiştir. Bu durum ilçeler için de geçerlidir. Durumun en acı yönü bütün bunlar olurken ve Kayseri genelinde CHP'lilerle sol düşünceli diye bilinen kuruluşlara ve kişilere her türlü baskı ve şiddet yolları uygulanırken, devletin temsilcisi durumunda bulunan Kayseri Valisinin yasalar çerçevesinde bunları önleyecek bir önlem almaması ve hatta sağ diye bilinen eylemci kuruluş ve kişilerin yanında görülmesidir. Bu yüzden Kayseri'de Türkiye genelindeki terörün bir devlet terörü görünümü kazanmış olduğunu söylemek doğru olur. Bu durumu Meclis kürsüsünde dile getirdiğimiz halde ne yazık ki hükümetçe düzeltme yolunda hiç bir önlem alınmamıştır.

"Develi İlçe Başkanımızın geçen hafta içinde kahpece kurşanlanması üzerine arkadaşlarımızla birlikte durumu bir telgrafla Sayın Hükümet Başkanına ilettiğimiz halde bundan da hiç bir sonuç çıkmadı.

"Bugün aldığımız habere göre dün gece de yeni olaylar olmuş ve birçok hemşerimizin evleri kurşunlanmış, bazıları gözaltına alınmıştır. Bunun yapılacak yürüyüş ve mitingle ilgili olarak düzenlenmiş olaylar olması ayrıca düşündürücüdür

"Kayseri her yönüyle büyük olaylara gebe görünmektedir. Ve hükümetçe yasaların yansız olarak uygulanması ve sağın giderek artan yasa dışı eylemlerinin önlenmesi için kesin önlem alınmaması halinde Kahramanmaraş ve Tarsus biçimi olayların ortaya çıkmasından ciddi olarak arkadaşlarımızla birlikte endişe ediyoruz. Bu endişemizi her fırsatta dile getirdik, kamuoyuna açıkladık ve hükümete ilettik. Bundan sonra olacak olayların tüm sorumluluğu gerekli önlemleri almayan ve yanlı tutumunu sürdüren kişi ve kuruluşların olacaktır ve zamanı gelince bunların hesabı sorulacaktır."

BEŞİKTAŞ İLÇE BİNASI DA KAPISI KIRILARAK ARANDI PARTİ BAYRAĞI GÖTÜRÜLDÜ

Bu arada Türkiye İşçi Köylü Partisi Beşiktaş ilçe binasına da kapıyı kırarak giren emniyet görevlileri arama yapma gerekçesiyle ortalığı dağıttılar. Kitapları çuvallara koyup götüren emniyet kuvvetleri 2 Mayıs sabahı tekrar gelip bu kez de parti bayrağını aldılar. Polis ve jandarmaların ilçe binasında asılı bulunan Ümit Doğanay ve Ümit Kaftancıoğlu'nun resimlerini de götürdükleri öğrenildi. Görgü tanıkları kapıyı kırma emrinin bir binbaşı tarafından verildiğini söylediler.

BURGAZADA KOMİSERİ PARTİ VE ANAYASAYA HAKARET ETTİ

Öte yandan önceki gün TİKP Adalar İlçe Başkanı Mehmet Gürocak, ilçe yöneticisi Hasan Çöçelli ve Salman Çöçelli'nin yasak yayın bulundurduğu gerekçesiyle gözaltına alınması sırasında Burgazada Emniyet Başkomiseri Sami Öztürk'ün TİKP ve Anayasaya hakaret ettiği öğrenildi. Burgaz'da bir evin yanmasını da parti taraftarlarının üzerine atmaya çalışan polisler TİKP Adalar ilçe yöneticisi Hasan Çöçelli'nin evini 4 kez aradılar.

Geçtiğimiz günlerde gözaltına alınan Beykoz yöneticileri ile Adalar ilçe yöneticileri serbest bırakıldı.

SARIYER İLÇE BAŞKANI DA GÖZALTINDA

Türkiye İşçi Köylü Partisi Sarıyer İlçe Başkanı Mustafa Birçek'in de geçtiğimiz pazartesi gününden itibaren gözaltında olduğu öğrenildi.

Öte yandan İstanbul'da Adli Tıptan kaçtığı iddia edilen bir mahkumun aranmasını bahane eden bir grup polis Eminönü Yeni Pak otelinde yaptıkları aramada Cafer Kartal adlı bir TİKP taraftarı ile Zeki adlı bir yurttaşı gözaltına aldılar. Polislerin, yurttaşların yanında "Türkiye Gerçeği" dergisi ve TİKP Genel Başkanı Doğu Perinçek'in kitaplarının bulunmasını gözaltına alma gerekçesi olarak gösterdikleri öğrenildi.

ZEYTİNBURNU İLÇE YÖNETİCİSİNİN YAKINLARI DA GÖZALTINA ALINDI

Bu arada 1 Mayıs günü Zeytinburnu'ndaki evlerde yapılan aramalar sırasında TİKP İlçe Yöneticisi Ali Koçintar'ın evine giren polisler evde misafir olarak bulunan Koçintar'ın halası Raziye Koçintar ile bahçede sohbet eden Mustafa ve Emel adlı gençleri gözaltına aldılar. Polisler evde bulunan Parti Tüzüğüne de el koydular.

İstanbul' da bir bekçi öldürüldü

Kastelli Kadıköy şubesi bombalandı

HABER MERKEZİ BANKER Kastelli'nin Kadıköy Efes Çarşısında bulunan şubesi kimlikleri belirlenemeyen 8 kişi tarafından bombalandı. Patlayan bomba 1 kişinin ağır yaralanmasına yol açtı. Çarşıda önemli ölçüde maddi hasar meydana geldi.

KARTAL'DA BİR BEKÇİ ÖLDÜRÜLDÜ

İstanbul'un Kartal Gülsuyu semtinde Aslan Küçükali adlı bir bekçi Cevizli Karakolundaki görevinden evine giderken kimlikleri belirlenemeyen 2 saldırganın açtığı ateş sonucu vurularak öldü. 35 yaşındaki bekçiyi öldürenlerin aranmasına ve olayla ilgili soruşturmaya başlandı.

Tarsus'un Yenice semtinde 50 yaşındaki Nafize Güler adlı bir kadın komşuları tarafından Mersin'deki 1 Mayıs mitingine götürülmek istenmesi üzerine çıkan tartışma sonucu kalp krizi geçirerek öldü. Komşularının ölümüne sebep olduğu öne sürülen 7 kişi gözaltına alındı.

İSTANBUL'DA 1 MAYIS NEDENİYLE GÖZALTINA ALINANLARIN SAYISI 600'Ü BULDU

İstanbul'da 30 Nisan ve 1 Mayıs günleri gözaltına alınanların sayısı 600'ü buldu. İstanbul'da bombalı pankart eylemleri de yer yer sürüyor.

Tunceli'de ise 1 Mayıs nedeniyle meydana gelen olaylarda 5 kişi yaralandı. Yapılan aramalarda toplam 59 kişi gözaltına alındı. Aramalar sonucu 10 tabanca, 6 av tüfeği ve bir otomatik uzun menzilli tüfek ele geçirildi. Silahların sahipleriyle birlikte gözaltına alınanların sayısı 70'i buldu.

Mersin'de ise DİSK'in düzenlediği miting nedeniyle yapılan aramalarda 5 tabanca ve 32 mermi ele geçirildi

Yakalanan silahlarla ilgili olarak 22 kişi gözaltına alındı

ANKARA HAVUZLUBAĞ'DA YURTTAŞLAR 1 MAYIS GEREKÇESİYLE EYLEM YAPMAK İSTEYENLERE ENGEL OLDU

Çankaya-Havuzlubağ semtinde 1 Mayıs'ı bahane ederek eylem yapmak isteyen sahte solculara halk engel oldu. Mahalle halkının tepkisi üzerine Dev-Solcuların ve TİKKO'cuların kaçtıkları bildirildi.

Sahte solcu grupların 1 Mayıs günü Dikmen Mahallesine gittikleri ve orada halkı huzursuz eden bazı eylemler yaptıkları bildirildi. Aynı grupların geceyarısı yeniden mahalleye gelerek lastik yakmak istedikleri, ancak mahalle halkının tepkisi sonucu amaçlarına ulaşamadan kaçmak zorunda kaldıkları öğrenildi.

Aydınlık
BAYAŞ Basın-Yayın A.Ş. adına sahibi ve Genel Yönetmeni
ORAL ÇALIŞLAR

Yazışleri Müdürü: MEHMET ATABERK
Haber ve Makalelerden Sorumlu Müdür: S. AYDOĞAN BÜYÜKÖZDEN
Müessese Müdürü: O. GÜRHAN ERTÜR
Teknik Sorumlu: DOĞAN YURDAKUL

Adres: Nuruosmaniye Cad. 3/3 Cağaloğlu - İstanbul
Tel: 26 52 44 – 26 61 78
İdare Tel: 26 54 37
Dizgi: Aydınlık Ofset Tesisleri
Baskı: İst. GÜNTUR
Dağıtım: GAMEDA

BÜROLAR
ANKARA: Meşrutiyet Cad. 32/8, Kızılay Tel: 25 38 69 □ İZMİR: Özgüler İşhanı, 452. Sok. 25/3, Konak Tel: 13 10 90 – 25 25 54 □ ADANA: Atatürk Cad.113. Sok. Sefer İşhanı Kat: 3 No:16 Tel: 103 42 □ TRABZON: Cumhuriyet Mah. Kasım Sok. 27/10 Tel: 39 00 □ DİYARBAKIR: Beyazıt İşhanı, Kat: 3, No: 30, Dörtyol Tel: 3857

YURTDIŞI BÜROLARI
ALMANYA: Burgstr. 78 6 Frankfurt /M 60 Tel: 0611 437 595
FRANSA: 95 Rue de la Jonguiere, 75017 Paris
BELÇİKA: 188 rue Josaphat, 1030 Brüxelles Tel: [illegible]
İSVEÇ: Gürgün, Duvgrand 5/A, 1 tr. 17236 Sundbyberg, Tel: 08/296 628
HOLLANDA: Bildstr. 53, Utrecht Tel: 31 47 61
İSVİÇRE: Ch. des Cotes I 1020 Renens Tel: 34 21 72

ABONE ÜCRETLERİ

Yurtiçi		Yurtdışı	
3 aylık	900 TL.	3 aylık	1125 TL.
6 aylık	1800 TL.	6 aylık	2250 TL.
1 yıllık	3600 TL.	1 yıllık	4500 TL.

NOT: Yurtdışı abone ücretine gönderilen ülkeye göre uçak postası ücreti eklenir.

İLAN TARİFESİ
- Başlık yanı 4000 Tl.
- 8 hariç diğer sayfalar st/cm 900 Tl.
- 8. sayfa st/cm 1000 Tl.
- Renkli st/cm 1 700 Tl.
- Doğum, evlenme, ölüm st/5 cm 2000 Tl.
- Küçük ilanlar kelimesi 30 Tl.

22340 - 756

cemal süreya
PAÇAL

Resim eleştirmenleri

Gazetelerde, dergilerde resim üstüne yazan birçok yazar arkadaş var. Birkaçını sayalım: Ahmet Köksal, Kaya Özsezgin, Turan Erol, Nurullah Berk, Zeki Çakaloz, Cemil Eren, Orhan Taylan, Sezer Tansuğ, Fahir Aksoy. Son sıralarda Ferit Edgü'nün de resim yazılarına ağırlık verdiğini görüyoruz. "Milliyet Sanat" gibi plastik sanatlara yer veren, "Ankara Sanat" gibi plastik sanatlar dergisi halinde çıkan yayın organları var. Günlük gazetelerde resim sanatıyla ilgili yazıların eski yıllardakine göre çoğaldığına da tanık oluyoruz. Bankaların, tecim kurumlarının galerilere el atması resim pazarının kapitalist bir işleme sürecine girmesi bir hızlandırıcı öğe olmuş; bu alanda son yıllarda bir ek devinme yaratmıştır. Bunun bir sonucu olarak yeni resim eleştirmenleri belirmiştir.

Ancak dikkat edilirse, bir iki değerli yazarın çabaları dışında, çıkan yazılar daha çok sergilerin getirdikleriyle ilgili sunu ya da tanıtma yazılarıdır. Resim pazarındaki devinimin hızlanması resim sanatı üstüne "tepeden" düşünme eğilimini de artırmalı mıydı? Ne yazık ki artırmamıştır. Yeni eleştirmenler de kendilerini yalnızca sergi sunularıyla ortaya koymuş kişiler.

Bunların bir çoğunun gerçek anlamda bir resim sanatı, plastik sanatlar oluşumundan geçip geçmedikleri de yazdıkları yazılardan pek anlaşılmıyor. Üstelik öyle ortalama, öyle kalıplaşmış bir dil kullanıyorlar ki.. Gazete ve dergilerde ortak ve belirsiz bir resim tanıtma dilinin her ressam için kullanılabilecek ve hiç bir yargı taşımamasına özenilmiş izlenimi uyandıran bir dilin oluştuğunu söyleyebiliriz. Tanıtma yazıları eleştiri değildir, doğru. Ama tanıtma yazılarında yapıtın ya da sanatçının gerçek niteliğini saptayabilen, ortaya koyabilen bir içeriğin de bulunması gerekmez mi?

İşte bu son noktanın çoğu zaman gürültüye gittiğini, hatta bu yazarların bunu biraz da bile isteye yaptıklarını rahatça söyleyebiliriz.

Kişi bu yazılarda şaşırıyor, kimi zaman da "Yoksa galerilerin yayın organlarındaki reklam yazarları karşısında mıyım?" diye düşünceye dalıyor. Hani bir zamanlar Selmi Andak'ın kaçak ve yoz sanat yazıları vardı, bugün o tür yazıların tıkız çizgisi okullaşma sürecine girmiş sanki.

İyi yazarlarımız yok mu? Var elbet. Daha önemlisi, yazdıklarını hayranlıkla okuduğumuz ressamlar var. Ama nedense bugün o sözünü ettiğim ikinci tip köşebaşlarını tutmuş görünüyor. Gerçek ustalar köşede. Eleştirinin ve tanıtmanın, gazeteciliğin kötüye kullanılması sonucu yozlaştırıldığını söylersek hiç de yanlış konuşmuş olmayız.

Sözgelimi Gültekin Elibal'ı ele alalım. Ben kendi payıma, bu arkadaşın yazdıklarından hiç bir şey anlamıyorum. Üstelik günümüzün en geçerli yayın organlarından birinde yazıyor. Siz bir şey anlıyor musunuz?

Bir de şu var: Türk resminin sorunlarını bir bütün olarak ele alan yazılar dergilerde de kalmadı pek. Her yazar tek tek ressamları gözden geçirme eğiliminde. Bu o kadar zor bir şey değil de ondan. Nihayet ilgili ressamın kendi sanat görüşlerinden de yararlanmak olası. Oysa eleştirmen için önemli olan o ressamın yapıtındaki nitelik kadar o yapıtın bütün yapıtlar arasındaki durumu da olmalıdır. Bu tür çalışmaya kimsenin girdiği yok.

Daha çok resim yapılıyor bugün, daha çok da satılıyor. Ama resim sorunlarına, Türk resminin sorunlarına eğilen yazılar, incelemeler giderek azalmakta. Sözgelimi Fransız resmi için yoğun, tepeden değerlendirici yazılar okuyorsunuz da Türk resmi için o tür yazılara rastlamıyoruz. Neden?

Eskiden resim üstüne yazılar edebiyat dergilerinde çıkardı çokluk. Ya da ressamların zaman zaman çıkardıkları resim dergileri vardı. Haftalık ve günlük gazeteler resme daha çok yer vermeye başlıyalıberi edebiyat dergileri resme uzaktan bakmaya başladılar. Dergilere yazan birkaç değerli yazar da haftalıklara ve günlük gazetelere aktı. Ama oralarda da işte işin yalnız gazetecilik yanıyla ilgilenmeye başladılar. Galerilerin de işine geldi bu.

Sadece bu tür çalışma, bir sanatla ilgili eleştiriyi çıkmaza götürür diyorum. Ülkemizde gözlemlenen durum bugün budur. Ve Doğan Yel'in "Papirüs"ün ilk sayısındaki haklı değinmesine katılmamak elde değil.

SİNEMAMIZIN ZABIT EMEKÇİSİ ÖZGÜÇ'ÜN YENİ KİTABI

«Türk Filmleri Sözlüğü 1978-1979»

Nezih Coş

Yeşilçam'da büyük, küçük her yapımcının, her yönetmenin tanıdığı bir acar gazeteci vardır. Yazıhane yazıhane dolaşıp, yeni çevrilen tüm filmlerin teknik kadrolarını, birer cümleyle de konularını, çantasındaki buruşuk kağıt parçalarına not eder, sonradan bunları derler, toparlar. Ertesi yıl bir de bakarsınız Türk sinemasının geçmiş yılının dökümü karşınızdadır.

Yılların gazetecisi Agah Özgüç işte bir yandan da bu döküm çalışmalarıyla "sinemamızın muhtarı" sıfatını kazanmıştır. Özgüç Türk sinemasının çetelesini tutmayı yıllardan beri gönüllü olarak üstlenmiştir. 1973'de "Türk Filmleri Sözlüğü, 1914-1972" adlı yapıtında sinemamızın 59 yıllık serüvenini, 3105 filmin tek tek çekim kadrolarını vererek ortaya koymaya çalışmış, 1978'de ise "Türk Filmleri Sözlüğü, 1973-1977" adlı kitabıyla bu beş yılın tüm yerli filmlerini kısa konuları ve yönetmenlere göre diziniyle sergilemişti. Bu kitapta her yıl sinemamızın durumunu ve eğilimlerini rakamlarla anlatan değerlendirme yazıları da yer alıyordu. (Bu kitap hakkındaki bir yazımız 14 Ekim 1978 tarihli Aydınlık'ta çıktı)

Sinemamızın zabıt emekçisi Özgüç, hiç bir sinema kuruluşunun ilgilenmediği bu saptama çalışmasını günümüzde de sürdürüyor. Özgüç'ün geçtiğimiz günlerde elimize geçen "Türk Filmleri Sözlüğü, 1978-1979" adlı kitabı bunun açık kanıtı. Kitabın önsözünde Özgüç bir sinema yazarı arkadaşla yaptığı bir küçük söyleşiye de yer vermiş. Bu söyleşide "Bu çalışmalardan ne çıkarların oldu?" sorusuna Özgüç, "Hiç" yanıtını veriyor. "Peki zorun neydi, bu kadar didinecek?" denince de şunları söylüyor:

"1961'den beri Yeşilçam'la içiçeyim. Sinema yaşamımın vazgeçilmez bir parçası, bir tutku. Yeşilçam'da çok şeyler gördüm, yaşadım. Bir gün bu dünyayı, insanlarını, içtenlikleriyle, ikiyüzlülükleriyle 'Türk Sinemasının Romanı'nda sergileyeceğim. Amacım iddiasız olarak Türk sinemasını her yönüyle belgelemek. Bir yandan sinemagazi yazarlığımla geçimimi sürdürüyor, bir yandan da böyle bir uğraş içinde olmam 'kaçıklık' diye tanımlansa da ben bu işten mutluluk duyuyorum."

"Türk Filmleri Sözlüğü, 1978-1979" adlı kitapta, son iki yılın yerli filmlerinin tümünü yine çekim kadroları ve bir ya da birkaç cümlelik (önemli filmler için daha da uzun) konu özetleriyle karşımızda buluyoruz. Özgüç bu kitabında bir yenilik olarak önemli filmler için Cumhuriyet, Aydınlık, Milliyet, Dünya, Son Havadis gibi gazetelerle Milliyet Sanat Dergisi ve Hey gibi dergilerde çıkan eleştiri yazılarından da alıntılar veriyor. 1973-1977 yıllarını ele alan kitabında olduğu gibi yine her yılın başında genel değerlendirmeler de sunmaya çalışıyor. O yılın filmlerinde egemen olan türleri, sinemamızdaki önemli olay ve gelişmeleri anlatıyor. Şenlik sonuçlarını, gelir rakamlarıyla en çok iş yapan filmleri, vb. olguları belgeliyor.

Özgüç'ün çalışmalarından Türk sinemasındaki yıllık yapım hacminin 1978'de 126 iken, 1979'da birdenbire 195 filme yükseldiğini görüyoruz. (Önceki yılların rakamları ise şöyleydi: 1975: 225 film, 1976: 164 film, 1977: 124 film) Ancak 1979 yılının gelişmeleri gerçekten önemli. 195 filmin tam 131 tanesi 16 mm.lik kameralarla çekilmiş ve bunların tümü de seks filmleri. Kitaptan bir başka saptama: 1979'un geri kalan 64 filminden 19'u müzikal (şarkılı-türkülü) yapıtlar. Yılın en çok iş yapan 10 filminden 5'i de bu türden çıkıyor. Yine 1979 yılı seks filmlerinde "numaradan sevişme" sahnelerinin yerini "sahici sevişme"ye bıraktığı yıl olarak belirleniyor. TV'de 55 yerli, 105 yabancı olmak üzere 160 sinema filmi gösterildiği saptanıyor. 1979'da Recep Filiz adlı yeni bir senaryo yazarının 26 senaryo yazarak bir rekor kırdığı, Naki Yurter'in de 28 film yöneterek bir başka rekora ulaştığı belirtiliyor.

Özgüç'ün kitabı konu özetlerinde ve teknik kadrolarda olabilecek bazı yetersizliklerine karşın Türkiye'de bu alanda yapılan tek ciddi çalışma niteliğinde. Özgüç'ün bu saygıdeğer çabası sinemaseverler olduğu kadar sinema yazarları ve tüm sinema adamları için de büyük önem taşıyor. Sinemamızın son yıllardaki durumunu yansıtan vazgeçilmez bir başvuru kitabı oluyor.

FİLİZ ÖZAYTEN'İN ANKARA'DAKİ SERGİSİ SÜRÜYOR

İstanbullu ressam Filiz Başaran Özayten, Türk toplum yaşamındaki çelişkileri yansıtmayı amaçlayan yapıtlarını haftabaşında Ankara Artisan Sanat Galerisinde açtı.

1951 yılında doğan Özayten, 1973'de İstanbul Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulunu bitirdi. Aynı yıl DYO Resim Yarışması ödülünü, 1974 ve 1975 yıllarında da İskenderiye'de iki basarı ödülü kazandı. Bir çok yurt içi ve yurt dışı karma sergilere katılan Özayten 1977 Salzburg Yaz Akademisinde de resim çalışmaları yaptı. Özayten halen bitirdiği okulda asistan olarak görevli.

Özayten suluboya, yağlıboya ve gravür tekniklerini kullandığı eserlerinde toplum yaşantısından görüntüler sunuyor. Figüratif tarzda çalışan Özayten'in sergisinde 35 yapıt yer alıyor. Özellikle yağlıboya resimlerinde renklerin sıcak olmasına karşılık, insan yüzlerindeki donuk ve soğuk ifadeler izleyicilerin dikkatini çekiyor. Özayten bu konudaki eleştirileri şöyle yanıtlıyor:

Özayten'in bir gravürü

Şahin Kaygun objektifinden Filiz Özayten

"Çevremizdeki insanların çok mutlu ve güleç yüzlü oldukları söylenemez. Ben insanımızın yüzündeki ifade ile birlikte onun toplum içindeki sosyal durumunu da yansıtmak istedim. Resimlerimdeki mutsuz insan yüzlerinin toplumumuzun aynası olduğuna inanıyorum."

Özayten'in gravürleri arasında "Asker Mektubu" en çok ilgi toplayan yapıtı oluyor. Diğer bazı gravürlerinde de yağlıboyalarının tersine sıcaklığın ve duygusallığın egemen olduğu gözleniyor. Gravürlerde doğa çeşitlemeleri de dikkati çekiyor.

Filiz Başaran Özayten'in sergisi 17 Mayıs gününe dek açık kalacak.

Boğaziçi Üniversitesi Folklor Kulübünün Samahlar Gecesi pazartesi akşamı yapılıyor

Boğaziçi Üniversitesi Folklor Kulübü (BÜFK) daha önce üç akşam üniversite salonunda yapılan "Samahlar Gecesi"ni 5 Mayıs Pazartesi akşamı 20.00'de Harbiye Muhsin-Ertuğrul Tiyatrosunda yineleyecek.

Gecede Şiran, İkili, Fethiye, Turnalar samahlarından başka Pir Sultan'ı tanıtan müzikli bir anlatı, değişik samahlardan koreografik bir düzenleme ve Aşık Daimi'den deyişler de yer alacak.

Hazırlanan program broşüründe şu görüşlere yer veriliyor: "Gecemizde geleneksel biçimleriyle sunulan oyun ve türkülerin yanısıra, geleneksel biçimlerinin dışında sunulan düzenlemeler de yer alıyor. Amacımız, geleneksel öğelerin günümüz sanatının oluşturulmasındaki gerçek yerlerini almalarını sağlamak. Çünkü halkın el emeği, göznuru ile yaratılan öğeler, bugünün ulusal-demokratik kültürünün önemli yapı taşlarından biridir."

günün sanat olayları

GÖSTERİ

● İSTANBUL Atatürk Kültür Merkezinde, 15.00'de "Çağdaş Alman Sinemasından Örnekler" toplu gösterisinin ikinci filmi olarak Volker Schlöndorff'un YOKSUL KOMBACH HALKININ ANİ ZENGİNLİĞİ (1971) sunulacak. Film Ortaçağ Almanyasındaki köylü isyanlarını dile getiriyor.

● İSTANBUL İtalyan Kültür Merkezinde, Mauro Bolognini toplu gösterisi filmlerinden YAŞLILIK (Senilita) bugün 17.15'te sunuluyor. Filmin oyuncuları C. Cardinale, A. Franciosa ve P. Leroy.

● İSTANBUL Tünel Kültür-Sanat Evinde 13.00'de Shakespeare'in 364. ölüm yıldönümü nedeniyle Shakespeare ve bazı yapıtları üzerinde belgesel filmler sunulacak.

TOPLANTI

● İSTANBUL Tünel Kültür-Sanat Evinde, 17.00'de Taner Barlas, pantomim sanatı üzerine bir konuşma yapacak. Konuşma sırasında tanıtıcı belgesel filmler de sunulacak.

ANKARA Türk Dil Kurumunda bugün 15.30'da Ali Yüce'nin bir söyleşisi var.

KONSER

● İZMİR Devlet Senfoni Orkestrası, 15.30'da Hikmet Şimşek'in yönetiminde M. Sun, Mozart ve Schubert'in eserlerinden oluşan bir konser verecek.

OPERA

● İSTANBUL Devlet Opera ve Balesi bugün 20.00'de Atatürk Kültür Merkezinde Okan Demiriş'in IV. MURAT adlı 3 perdelik operasının dünya prömiyerini yapıyor. Metni Turan Oflazoğlu'na ait olan eserde koreografi Oytun Turfanda'ya ait. Orkestra Şefi Wolfgang Scheidt.

Burhan Günel'in yeni öykü kitabı «Başka Bir Yaz» yayınlandı

Genç kuşak yazarlarından Burhan Günel'in ikinci öykü kitabı olan "Başka Bir Yaz" geçtiğimiz günlerde yayımlandı.

Daha önce yayımladığı "Ökse", "Umut Zamanı", "Sevgi Bağı", "Yağmurla Gelen" ve "Aksayan" adlı yapıtlarıyla dikkati çeken Burhan Günel bu yeni kitabıyla ilgili olarak şu bilgileri veriyor: "Birbirlerini bütünleyen öykülerden meydana gelen Başka Bir Yaz, kentleşme, sanayileşme sürecindeki Türkiye insanlarını, ilişkilerini, duyarlıkları, kavgalarıyla sergiliyor. Ve sonunda 'insan' öne çıkıyor. Durmadan eskiyen ve bir yandan da yenilenen, değişen dünyanın ortasında kendi varlığının farkına varan ve yarınını araştıran insanlar anlatılıyor."

"Başka Bir Yaz" üç ayrı başlık altında onüç öyküden oluşuyor.

TV'de HABER YORUM MAGAZİN

20.45

Uğur Dündar'ın gizli kameraları, röportajları ile 25 saatlik magazin-eğlence programı

İŞTE CUMARTESİ

Uğur Dündar ile Gül Erda'nın birlikte sunacakları, 15 günde bir yayınlanacak İŞTE CUMARTESİ'nin bugün başlayacak ilk programında herkesin içinde hoşlanacak, ilgi alanına giren konuları bulacağı çeşitli unsurlar yer alıyor. Programın bugünkü bölümü sırasıyla şöyle:

15 GÜNÜN KONUKLARI
Bu bölümde Cemal Reşit Rey ile Nükhet Duru karşılıklı söyleşide bulunacaklar. Ve Nükhet Duru Cemal Reşit Rey'in operetlerinden birkaç bölümü Cemal Reşit Rey'in piyanosu eşliğinde söyleyecek. Söyleşiyi Haldun Dormen yönetecek.

A'DAN B'YE YARIŞMA GÜLDÜRÜ
Metin Serezli, Sadettin Erbil, Pekcan Koşar, Ertuğ Koruyan'ın rol aldığı yarışma programlarının güldürü tarzında işleneceği bu programda genel kültür soruları yer alıyor.

ORHAN BORAN'LA 5 DAKİKA
Orhan Boran 5 Dakika içinde garip, ilginç ve unutulmayan rekorları beş dakikada sıralayacak.

MÜZİK TÜNELİ
Anılarda kalan sanatçıların ve müziklerinin tanıtılacağı bu program dizisinde Nat King Cole "Too Young", "Unforgetta" ve "Mona Liza" adlı şarkılarıyla görüntülenecek. Programı Fecri Ebcioğlu sunuyor.

AYIN VATANDAŞI
Çeşitli güncel sorunların güldürü tarzında işlendiği programın bu bölümünde Ayın Vatandaşı tipini çizen Müjdat Gezen tüpgaz peşinde koşan bir vatandaşın serüvenlerini yaşatacak.

ÇİZGİ FİLM
Gonzales isimli sevimli ve zeki bir farenin serüvenleri ekrana getirilecek.

MİNİK GÜLDÜRÜLER
Programın bu bölümünde Uğur Dündar'ın Çarşamba Gecesinden anımsadığımız gizli kamerası umulmadık zaman ve yerde olay yakalıyor.

İŞ İŞTİR
Kısa dram türündeki bu bölümde ise, 1980 yılında kurulmuş olan "İŞ TEMİNİNE MUVAFFAK OLAMAYANLAR CEMİYETİ" aradan geçen 80 yıl içerisinde büyüyerek bütün illerde şubeler açmış ve üye sayısını 1 milyona ulaştırmıştır. Genel Merkezin kapısında, üye olmak isteyenlerden oluşan uzun bir kuyruk vardır. Milyonuncu üye olmak şansı Arif'e düşer. Derneğin eski üyeleri Arif'i kendi gruplarına almak isterler. Milyonuncu üye Arif törenlerle karşılanır. Arif olan bitenlere iyice şaşırmıştır.

MÜZİK
Programda Emel Sayın, Sezen Aksu, İbrahim Tatlıses, Serap Mutlu Akbulut ikişer parçayla yer alacaklar. Ayrıca dış kaynaklı müzik olarak 1980'in melodileri programın aralarına serpiştirilecek.

MAGAZİN
İstanbul ve Artvin yörelerinde görüntülenen bu bölümde, Uğur Dündar elektrikli trenlerde kapılardan sarkarak giden yolcularla görüşüyor. Aytekin Kotil'in Macaristan'dan getirtilen körüklü otobüslerle ilgili açıklamalarının da yer aldığı bir dizi röportajda bayan ayakkabı boyacısı, uyuşturucu ilaç tutkunları, Hisseli Harikalar Kumpanyası müzikalinde ilgi toplayan İlyas Salman, Artvinli şoförlerin insanı şaşırtan gösterileri ve naylon torbalara sarılarak 16 yıldır bir duvara yaslanarak uyuyan adam magazinin diğer konularını oluşturuyor.

Bol sanatçının katıldığı, kameramanı, metin yazarı, sunucusu, program yapımcısı olarak çok sayıda kadronun emek verdiği programı ilk kez bu gece birlikte izleyeceğiz.

İŞ İŞTİR

90 Yıllık mazisi olan "İş Teminine Muvaffak Olamayanlar Cemiyeti"nin olan bitenlerin dile getirildiği "İŞ İŞTİR" adlı 7 bölümlük komedi türü TV oyununun yapımcılığını İstanbul TV'si adına İsmail Gonca, yönetmenliğini Naci Çelik, kameramanlığını ise Mustafa Yılmaz yaptı.

Oyunda başlıca rolleri Erdoğan Aktuna, Mustafa Alabora, Ülkü Ülker, Erdal Özyağcılar, Engin Noyan, Tuncer Necmioğlu, Cevat Kurtuluş, Nevzat Okçugil ve Sami Hazinses paylaşıyor. Fotoğrafta oyunda rol alan sanatçılar sette görülüyor.

MEHMET SEYDA/Roman

ÜŞÜTÜKLER

«İçerde neler oluyor? Kan mı gövdeyi götürüyor, gövde mi kanı götürüyor?»

Sorumlu Pehlivan bunu böyle söyledi. Sonra, ağır beste -fıstıki makam ilerledi. Bile bile ağırdan almakta idi. Tezcanlılığa, ivediliğe, telaşa gelmezdi bu işler. Hiç bir şeyi umursamayacak, inadına ağırdan alacak, sabırsız düşmanı çatlatacaktın. Derken birden çarkedip, soldaki görünemez kapıya bir omuz attı. Kapıyı tek omuz darbesiyle devirince, öncesinden yeni koymuşcasına, hınzır yezit kalleş patronu karşısında buldu.

Köpoğlusu, görünmez kapının bulunmaz anahtar deliğinden Pehlivan'ın bara gelişini, girişini, konuşmalarını hep dinlemiş, ama kendisini kapana kıstıracağını pek kestirememişti. Dazlak kafasına çarpınca kapı, yuttu hapı, kıçüstü oturuverdi yere. Ancak dünya şampiyonaları gerek serbest stilde, gerekse greko-romen de hasmın sırtını böyle yapıştırırdı mindere. Kurtdereli ve Kurtderesi bir, Ankara'lı ve Bendderesi iki. Bu iki ünlü pehlivandan ayrı, orta hakemi yan tutsun da varsın görmesin onun tuşa geldiğini, görürdü paradide oturan kokoz seyirciler "Yuh" çekerek, omuzların aşağıya, ayakların yukarıya geldiğini.

Hırtoğlan, karşısındaki patrona şu soruları yöneltti:

— Şimdi ben seni ne yapayım? Izgara tava, tencere maşa yapayım mı? Soyguncular bölüğünde er bile değilken, kolağası miralay mirliva ve paşa yapayım mı?

Haramzade'nin kurnazlığına bakın ki, bir yandan dazlak kafasını ve belini bıkınını oğuşturmakta, bir yandan:

— Ben ettimse de, sen etme eyleme Pehlivan! diyerek yalvarıp yakarmaktaydı. Al şu anahtarları. Aç kasayı, al alacağını, sen bu işi duymamış ol. Bilirim, pehlivanlık yolları zorlu ve çetin, ama bana kalırsa bu da bir yol!

Kabakça, dangalakça bir rüşvet önerisiydi bu. Her tür incelikten yoksundu. Gözlerini kan bürüyen ve herifin üstüne yürüyen Hırtoğlan bir an durdu. Bu dangalaklıkta bir çeşit içtenlik bulunduğundan, kesin karar veremiyordu. Yılışıklığın, gözü doymazlığın bir sınırı varsa, herif sınır mınır tanımıyordu:

— N'olur, sen bu işi duyma. Allahın izniyle, Peygamberin kavliyle kazık atacağım daha bunca müşteri varken, tekerime taş koyma!

Artık gerisini dinleyemezdi. İlkönce amansız yumruklarıyla, sonra da zamansız bakışlarıyla onu çiğ çiğ doğrayıp ipe dizdi. Ötede, duvar dibinde sustalıları çekmiş ve korkudan ödleri patlamış iki fedai kabadayı görüp, analarından emdikleri sütleri burunlarından getirip, onları da bir temiz patakladı ve hakladı. *"İçerde neler oluyor? Kan mı gövdeyi götürüyor, gövde mi kanı götürüyor?"* diye meraklanıp gelenlerin hepsini o biçim edince, ellerinin pasını paspasa silerek geçti patronun masasına kuruldu. Gel keyfim gel! Patron masasından olayları, dünyayı seyretmek daha bir başka oluyordu. Sigaranın üstüne puro, puronun üstüne pipo ekleyerek, ayaklarını masanın üstüne uzatıp olayların yerli yerinde gelişmesini bekleyerek zaman doldurmakta iken, önce barmen, sonra Karmen ve arkasından kızlar gelerek, kendisini etekleyerek, *"Ne kepaze köpekleriz, kimi görsek etekleriz!"* diyerek, hal ve hatır sordular. El öptüler. Diz kırdılar. Gerdan titretip göz süzdüler, bel büktüler.

Hırtoğlan, başlarını okşayıp:

— Hadi gidin, dışarda işinize bakın.. diyerek onları başından savdı. Hey barmen, benden birer bardak su hepsine çocukların!

"Patronun el açıklığı tuttu" dediler. Güle oynaya dışarı çıktılar. En iyisinden birer bardak Dicle suyu içtiler. Geberen patron adamlarına su bile ısmarlamazdı. *"Rabbena, hep bana!"* derdi. Geridekilere posasını bırakır, suyunu selini hep kendi alırdı.

Sorumlu Pehlivan'ın *"çocuklar"* dediği çocuklar yeni çıkmışlardı ki, boşalan yerleri lağım fareleriyle doldu. Ölülere mi geldiler, kokulara mı geldiler, Kral Sarayı'ndan mı kaçıp geldiler burası pek anlaşılamadıysa da, deliklerden fırlayıp geldikleri kesindi. Bu tatlı, beleş şöleni hiç kaçırmak istemiyor gibiydiler. Eller işte gözler oynaşta, ölülerin şurasını burasını koklayıp yokladıktan sonra, ucundan ortasından kemirip yemeğe koyuldular. Açlıktan imanları gevremekte iken, tıka basa karın doyurup, her biri birer küpe döndüler. Pehlivan'a bıyık titretip, onun sağlığına dua edip, çıktıkları yere girdiler.

DEVAM EDECEK

Aydınlık
BÜTÜN ÜLKELERİN İŞÇİLERİ VE EZİLEN HALKLAR, BİRLEŞİN!

● 16 Şubat 1969 günü düzenlenen 6. Filoyu protesto yürüyüşüne gericiler bıçaklı; sopalı bir saldırı düzenlemişlerdi. Bu saldırganlardan biri elinde bıçağı, bir kişiye saplamaya hazırlanıyor.

● Gericilerin saldırısı sonucu ölen işçi Ali Turgut Aytaç.

● Devrimci hareket önemli bir tecrübe birikimi kazanmış, çeşitli alanlarda örgütlenme yönünde adımlar atmıştı. Artık bir siyasi parti içinde örgütlenmek daha fazla ertelenmemeliydi. Bu ihtiyaç gelmiş dayatmıştı. Ancak devrimci hareketin başında en etkili kişi olan Mihri Belli, parti kurma yönündeki talepleri sürekli geçiştiriyordu

● Kitle gösterileri bahane edilerek bir çok genç hakkında 1969 yazında tevkif kararı veriliyordu

Hükümetin saldırıları, maceracılığı güçlendirdi

1969 baharı Türkiye'de kitle mücadelelerinin yükseldiği bir dönem oldu. Ege'de ve Orta Karadeniz'de tütün üreticileri, Malatya'da haşhaş ve fasülye ekicileri, Orta Anadolu'da pancar üreticileri mücadeleye atılmıştı. İşçi mücadeleleri gelişiyordu. Gençliğin ve halkın Amerikan emperyalizmine karşı mücadelesi büyüyerek sürüyordu. Toplumun bütün kesimleri örgütlenerek, ekonomik ve demokratik hakları için mücadele ediyorlardı.

Devrimci saflar, TİP siyasetinin gençlikte iflas etmesi, her kesimde de gerilemesi ile hızla genişlemiş ve güçlenmişti. Türk Solu ve Aydınlık dergileri çevresinde birleşen devrimciler, FKF'nin de devrimcilerin yönetimine geçmesi ile iyice güçlenmişlerdi. Eskiden beri devrimci saflarda mücadele edenler yeni katılanlarla hızla birleştiler ve Yusuf Küpeli'nin FKF Genel Başkanı olmasıyla ortaya bir eski yeni çelişmesi çıkmasını önlediler.

Yükselen kitle mücadelesi

AMERİKAN Büyükelçisi Komer'in 1969 Ocağında Ankara'ya gelmesi üzerine anti-emperyalist gösteriler oldu. Şubat ayında İstanbul, FKF'nin önderlik ettiği 6. Filoya karşı gösterilerle çalkalandı. 19 Mayıs'ta Ankara'da büyük bir kitle gösterisi oldu.

69 baharı boyunca FKF ve tüm devrimciler üretici köylü mücadelelerine katıldılar ve Akhisar'da, Ödemiş'te, Malatya'da ve diğer bazı bölgelerde mitingler örgütlediler. İstanbul'da Demir Döküm'de Horoz Çivi'de,, İlaç Sanayisinde, Kağıthane Belediyesinde işçi mücadeleleri oldu ve devrimciler bu mücadelelerin içinde yer aldılar. Toplumun çeşitli kesimlerinin (sağlık işçileri vb) örgütlenmesi yönünde adımlar attılar. TİP içinde de devrimci muhalefet hızla güçleniyordu.

Gençlik içinde de bölünme

DEVRİMCİ hareket tecrübe birikimi kazanmış, çeşitli alanlarda örgütlenme yönünde adımlar atmıştı. Artık bir siyasi parti içinde örgütlenmek daha fazla ertelenmemeliydi. Bu ihtiyaç gelmiş dayatmıştı. Ancak devrimci hareketin başında en etkili kişi olan Mihri Belli parti kurma yönündeki talepleri sürekli geçiştiriyordu.

Bu durum devrimci saflarda ahbap çavuş ilişkilerini ve grupçuluğu körüklüyordu. Özellikle TİP içindeki mücadelenin dışında kalan gençlerde, grupçuluk hakim olmaya başlamıştı. ODTÜ'de Komer olayı ile birlikte oluşan devrimci çevre bir süre sonra ikiye bölündü. Bir tarafta Münir Ramazan Aktolga önderliğinde, Ulaş Bardakçı, İrfan Uçar ve arkadaşlarından oluşan bir grup vardı. Öte tarafta Hüseyin İnan önderliğinde, Yusuf Arslan ve arkadaşları vardı. Bu gruplardan birincisi daha çok Fikir Kulübü çevresinde, öteki ise dışında idi.

SBF'de Yusuf Küpeli çevresinde bir grup oluşmuştu. Oktay Etiman, Mustafa Kemal Çamkıran, Cengiz Zapçı ve arkadaşlarından oluşan bu grup, SBF Fikir Kulübünün eski başkanı olan Oral Çalışlar ve arkadaşlarıyla, aynı saflarda oldukları halde ayrı şekillenmeye başlamıştı.

1969 başlarında ise Mahir Çayan da bu grubun içinde yer aldı ve yavaş yavaş grubun başına geçti. Mahir Çayan bir yıl önce TİP yönetimine yakın çevrenin elinde olan SBF Fikir Kulübünün Başkanıydı. Fikir Kulübü Kongresinde devrimciler Çayan önderliğini eleştirmişler ve Çayan yönetimi devrilmişti. Kongreden sonra Mahir Çayan bir süre kenara çekilmiş, 68 yazında Fransa'ya gitmişti. Dönüşünde devrimci muhalefete katıldı ve giderek SBF'de Yusuf Küpeli grubunun başına geçti.

İstanbul'da ise Deniz Gezmiş'in önderliğinde DÖB grubu vardı. Bu grup FKF dışında örgütlenmişti. 69 Ocağındaki FKF Kurultayından sonra bu grup FKF'ye katıldı, ama DÖB grubu FKF içinde de varlığını sürdürüyordu.

Mihri Belli'nin partisizliği körüklemesi ile ortam provokatif örgütlenmelere de açık oluyordu. Dil Tarih'te Sami adında birinin önderliğinde böyle bir grup oluşmuştu.

İktidarın saldırıları Kanlı Pazar

DEVRİMCİ hareket bu gibi zaafları içinde taşırken, ülke çapında kitle hareketinin yükselişinden telaşa kapılan AP iktidarının saldırı ve provokasyonları başladı.

69 Şubatında Amerikan 6. Filosu İstanbul Boğazına gelmişti. Gençlik anti-Amerikan gösterilere başladı ve giderek bu gösterilere halk da katılıyordu. 16 Şubat Pazar günü yasal bir yürüyüş ve miting düzenlenmişti. Sabahın erken saatlerinden başlayarak, işçiler, aydınlar, gençler, akın akın Beyazıt Meydanına geldi. Yürüyüş kolunun uzunluğu herkesi coşkulandırmıştı. Bu, o günlerin en kalabalık kitle gösterisiydi. Yol boyunca halk yürüyüşe katılıyor ve kalabalık giderek büyüyordu. İlkay Demir o günü şöyle anlatıyor:

"O zamanlar henüz devrimci harekete bomba ve silah girmemişti. Halk coşku içinde bağımsızlık türküleri söyleyerek yürüyordu. Gümüşsuyu'na yaklaşırken Taksim'de gericilerin toplandığı söylentisi kulağımıza geldi. Bazı yürüyüşçüler yerlerden topladıkları taşları saldırı olursa savunmak için ceplerine doldurdular. Yürüyüş düzenini sağlayan arkadaşlar buna gerek yok diyerek taş toplayanları uyardılar. Öylesine barışçı bir gösteriydi ki, kimse saldırı olacağına inanamıyordu. Taksim'e yaklaştığımızda birden önümüzü polis kesti ve göz yaşartıcı bombalarla yürüyüş kolunu ikiye böldü. Polis yürüyüşçüleri Gümüşsuyu'ndan Dolmabahçe'ye doğru kovalamaya başladı. En öndeki bin kişilik bir grup Taksim'de kalmıştı. Taksim parkında toplanmış gericiler polis desteğinde bu gruba saldırdılar. O gün iki kişi öldürüldü. Çok sayıda kişi yaralandı. Bombaların etkisiyle gözlerimden yaşlar boşanıyor, öfkeyle yumruklarımı sıkıyordum."

Bu olayın yankısı çok büyük oldu. Anayasal haklarını kullanan halk AP iktidarının yasadışı tertibiyle ve devlet terörüyle karşı karşıya kalmıştı.

Taksimde binlerce kişi birbirine girdi
GÜNAYDIN
2 ÖLÜ 100'DEN FAZLA YARALI VAR
6. Filoyu protesto için yapılan işçi ve öğrenci mitingine; sağcı grup bıçak ve sopalarla saldırdı
Ölenlerin ikisi de işçi. Dövülerek komaya sokulanlar arasında kızlar da var. Ölü sayısı artabilir

Kanlı Pazar'da iki kişinin ölümü 100'den fazla kişinin yaralanması ertesi günkü gazetelerin birinde bu şekilde veriliyordu.

Bireysel teröre kayma

KANLI Pazar iktidarın tek tertibi değildi. Aynı gün AP yanlıları Adana'da, Trabzon'da, İzmir'de 6. Filo aleyhtarı gösteriler düzenleyen gruplara saldırdılar. Bu saldırılar polis desteğinde yürütüldü. İktidar güdümlü "Komünizmle Mücadele Derneği" ve faşist komandolar buna benzer birçok saldırı tertiplediler. Mehmet Büyüksevinç, Battal Mehetoğlu, bu saldırılarda öldürüldüler, çok sayıda genç de yaralandı. Yasaları hiçe sayan, teröre başvuran ve provokasyonlar tertipleyen iktidar gençliği teröre itiyordu.

Bir yandan da çeşitli kitle gösterileri bahane edilerek 1969 yazında birçok genç hakkında gıyabi tevkif kararı veriliyordu.

AP iktidarının kitle hareketini ve FKF'yi ezmek için giriştiği bu planlı tertipler, devrimci hareketin örgütsüzlükten kaynaklanan zaafları ile birleşince sonuç vermekte gecikmedi. Devrimci gençlik hareketinde önce yavaş yavaş silahlanma başladı. FKF içinde kitle mücadelelerinden umut kesme, bireysel teröre bel bağlama eğilimleri gelişmeye başladı. İktidarın tertiplerinin silahsız büyük kitle gösterilerini imkansız hale getirdiği, bu tertiplerle mücadele etmek için küçük grupların silahlı vur-kaç eylemleri gerektiği savunulmaya başladı. Bu eylemler TİP'ten miras kalan ittifaksızlık siyaseti ile birleşiyor, devrimci saflarda maceracılık şekilleniyordu.

Yarın: Ekim 69 Kurultayı dönüm noktası oldu

DOĞU PERİNÇEK ANLATIYOR

2 FKF nasıl bir örgüttü?

Doğu Perinçek FKF'deki gelişmeleri anlatmaya şöyle devam ediyor:

TİP'liler özellikle İstanbullu delegeler üzerinde baskı kurarak FKF yönetimini devirmek için çeşitli komplolar tezgahlamaya çalıştılar. 1968 Temmuz ayında İstanbul'da bir genel yönetim kurulu toplantısı yapılması kararlaştırılmıştı. Fakat o zamanki FKF Başkanı olarak ben, o toplantıyı erteledim. Çünkü bu sıralarda büyük gençlik hareketleri oldu. Fakülteler işgal edildi. FKF Ankara'daki bu olaylara önderlik etti. Gençliğin mücadelesinin yükseldiği bu dönemde önderlik etmeyi bir yana bırakarak genel yönetim toplantıları yapmak için 30-40 arkadaşın İstanbul'a gitmesi ve toplantı üzerine yoğunlaşılması gençlik kitlesinden kopmak demekti. Bu sebeple Genel Başkanlık yetkilerimi kullanarak bu toplantıyı erteledim. Fakat TİP'liler Behice Boran'ın baskısı ve Ömer Özer Turgut'un toplantıyı açması ile İstanbul'da bir toplantı yaptılar.

FKF'Yİ BASMA OLAYI

İSTANBUL'daki toplantıdan sonra Ankara'ya geldiler. Genel Merkezde bir toplantı yapmaya kalktılar. Dernekte iki toplantı oldu. Biri bizim yaptığımız anti-revizyonist toplantı idi. Aynı salonda Bernştayn, Kautsky revizyonizmini eleştirdik. Bu sırada onlar da küçük bir masa etrafında toplanarak seçim yapmaya kalktılar. Seçimle bizi düşürmeyi planlıyorlardı. Fakat biz bunu usül olarak kabul etmedik. Bunun üzerine çeşitli yerlerden TİP'li adamlarını, birtakım şüpheli kişileri toplayarak FKF merkezini bastılar. Zorbalıkla oradaki devrimcileri dışarı çıkardılar

"Bunlara rağmen gençliğin esas kumandası devrimcilerin elinde idi. Bunlar FKF yönetimini ele geçirdilerse de gençliği ve devrimci mücadeleyi asıl yönlendirenler devrimcilerdi. Bunlar pasifist tutumlarından dolayı iyice tecrit oldular. Yazın devam eden anti-emperyalist gençlik hareketi, TİP oportünizminin maskesinin iyice düşmüş olması sonucu, kabaran devrimci dalga bunları süpürüp attı.

KURULTAY

OCAK ayında İstanbul'da bir kurultay yapıldı. Bu kurultay çok çetin ideolojik mücadele halinde geçti. Bu kurultayın başında onlar 80'e 40 gibi oldukça farklı bir biçimde Kurultay Başkanlık Divanını kazandılar. Fakat devrimcilerin iki gün verdikleri çok sıkı bir ideolojik mücadele sonucu Kurultayda milli demokratik devrim tezi açıkça kabul edildi. Hatta Veysi Sarısözenler, Hüseyin Ergünler, Aren-Boran taraftarları bütün revizyonistler bu ideolojik mücadele karşısında ezildiler. Onlar bile milli demokratik devrim tezi karşısında ellerini kaldırmak zorunda kaldılar. Yönetimi devrimciler kazandı. Yalnız oportünistler listede devrimcilerin başkanlık için düşündükleri dört kişinin isimlerini çizerek oy verdiler. Devrimcilerin kazanan listesinde başkan olarak düşünülen hiçbir arkadaş yoktu. Bir-iki oy farkla bu dört arkadaş seçilmemişlerdi.

FKF MACERACILIĞA YÖNELDİ

BU yüzden Yusuf Küpeli Başkan seçildi. Oportünistler de onun Başkan olmasından yararlanmaya çalıştılar. Yusuf Küpeli TİP oportünizmine karşı mücadeleyi devam ettirmedi. Fakat devrimcilerin baskısı karşısında bir müddet sonra bu sefer de bu mücadeleyi doğrudan doğruya kaba kuvvet, şiddet uygulayarak yürütmeye kalkıştı. Dolayısıyla TİP oportünizmine karşı ideolojik mücadele olmadı. Daha doğrusu bu engellendi.

"Yusuf Küpeli yönetimi yavaş yavaş maceracılığa yöneldi. FKF'yi tamamen dağıttılar. Hatta örgütün kapısı bile açılmaz oldu. Örgütün kapısı kırıldı. Giren çıkan belli değildi. İçerisi pislik doldu. Yani örgüt bırakmadılar. Maceracı çizgi yüzünden örgütü darmadağın ettiler.

İSTANBUL'DA DURUM

İSTANBUL'da ise devrimci olarak DÖB'lüler vardı. DÖB'lüler İstanbul'da yanlış politika yürüttüler İdeolojik mücadeleyi reddettiler. Bunlar da daha ziyade kaba kuvvet kullanarak oportünizmle mücadele tezini attılar. Bu da bir oportünist tezdi. Dolayısıyla İstanbul'da bir ideolojik mücadele olmadığından gençlik içinde Marksist fikirler gelişmedi. Bu durum İstanbul gençliğinin o zamanlar ideolojik bakımdan geri kalmasına gerilemesine yol açtı. Ve oportünizm İstanbul'da yuvalanabildi, kemikleşebildi. Hatta bu durum bugünü bile etkilemektedir.

"Biz DÖB'lüleri ideolojik mücadeleye sevketmek istedik. Meselenin ideolojik mücadele ile çözülebileceğini bu gençlerin arkadaşlarımız olduğunu bunların kafalarına sopalar indirerek pencerelerden atarak meselenin çözülemeyeceğini anlattık.

"Ocak 1969 Kurultayı, milli demokratik devrim tezini perçinledi. Oportünizmi ezdi. Ama yeni gelen yönetimde TİP oportünizmi ile uzlaşan bazı insanlar olduğu için ve başkan seçilen Yusuf Küpeli de bu kakaterde olduğu için gençlik meselesi iyi bir biçimde çözülmemiş olarak kaldı."